

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม. / ๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย
และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ฮอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมาในวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมิคร สุนทรวะช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ๑๑ คน ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการด้วย วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกัน

ลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมา คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็น กรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอ เพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และ ครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท Steyr - Daimler - PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ไว้ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทา สาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน พลกุล อนุมัติตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อกับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่

๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U. มาก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. แม้ A.O.U. กำหนดผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถาน

เอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวกโดยนับตั้งแต่วันที่นายสมัครมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษคือวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถเรือดักเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมัครคือวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองให้เป็นจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่ามี การขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เสนอบันทึกขออนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้ง

ให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวดเร็วในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการมติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบว่า รถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิต และจำหน่ายหลายรายในประเทศ ซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อโดยราคาที่จัดซื้อแพงกว่าในท้องตลาดมาก กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๔๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน

๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบีท์ จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไปลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร

เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การ รายงานการไต่สวนตลอดจนพยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขาธิการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูต ออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดัดเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคา (OFFER NO.๘๗๐/๐๔/๐๓/๕๘) ของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุกสเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัท สไตเออร์ฯ) สำหรับรถและเรือดัดเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อมาวันพฤหัสบดีที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทย และสาธารณรัฐออสเตรเลีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอความเห็นไปยังนายสมัครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทยลงนาม ใน A.O.U. ซึ่งในวันเดียวกันนายสมัครมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ ๑ ของ A.O.U. กำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการค้า การซื้อ และการขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลไทย และให้ดำเนินการ โดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะ ได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ และตามข้อ ๑ ของ A.O.U. ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมา พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการอยู่ด้วย และในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ โดยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์กับจำเลยที่ ๔ เข้าร่วมประชุมด้วย ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน

๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการ แต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เป็นประธาน กรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย เพื่อขอให้แจ้งไปยัง บริษัทสไตเออร์ฯ ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์ บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร วัน ต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือไปยังกรรมการ บริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้ บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่า ยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิด มูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัด กรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทฯ แล้ว เห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่ กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์ บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ

๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จากบริษัท Steyr - Daimler – PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ในราชการต่อไป ตามเอกสารหมายเลข ๒๓ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคิน พลกุล ได้อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เมื่อเปรียบเทียบกับราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อโดยราคาที่จัดซื้อแพงกว่าในท้องตลาดมาก กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๔๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม

๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัท สไตเออร์ ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบี จำกัด ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทยผลิตและประกอบใน ราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท คิดรวม ๓๐ ลำ แพงกว่าเป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท รวมทุกรายการดังกล่าวมาแพงกว่า ๔,๔๒๑,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วได้ยื่นฟ้องนายโมคิน พลกุล นายประชา มาลีนนท์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ บริษัทสไตเออร์ ฯ และนายอภिरักษ์ โกชะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๕ ตามลำดับ ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมี กำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/ ๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริต จัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า

การกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหาจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริง พร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการจัดซื้อ รถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยแล้ว จำเลยทั้งสี่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ โครงการนี้โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหาร และเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) จำเลยทั้งสี่กับกรรมการอื่นรวม ๑๑ คน จึงได้ร่วมกันพิจารณาร่าง ข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. ซึ่งตามปกติการเจรจาในขั้นนี้ น่าจะเป็นเพียงกรอบของความตกลงเบื้องต้นก่อน แต่ร่าง A.O.U. ฉบับนี้ได้กำหนดพันธกรณีที่ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่ต้องผูกพันในการทำสัญญาซื้อขายต่อกัน โดยระบุตัวคู่สัญญาที่จะทำ ข้อตกลงซื้อขายกันไว้เป็นการล่วงหน้าแล้วคือ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยโดยกรุงเทพมหานครต้อง ซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนต่างประเทศที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย กำหนด รวมถึงการกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในการซื้อขายตามข้อตกลง อันเป็นการแตกต่างไป จากขั้นตอนปกติทั่วไป เมื่อจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติ คณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครให้เป็นไปโดยถูกต้อง จำเลยทั้งสี่จึงต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้เกิด ประโยชน์แก่การปฏิบัติงานตามหน้าที่ โดยเฉพาะการตรวจสอบเกี่ยวกับร่าง A.O.U. ว่าได้

ดำเนินการถูกต้องตามแนวปฏิบัติก่อนทำข้อตกลงกับต่างประเทศแล้วหรือไม่ ซึ่งหากไม่มีการเสนอความเห็นตามขั้นตอนจากคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ที่มีจำเลยทั้งสี่รวมอยู่ด้วยแล้ว กรณีก็ไม่อาจจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงในโครงการนี้ได้ จำเลยทั้งสี่จึงจะอ้างว่ามีได้มีการนำเสนอรายละเอียดคุณลักษณะของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุม ทั้งไม่มีความรู้และไม่มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษา จึงไม่ทันได้ไตร่ตรองให้ละเอียดรอบคอบหาได้ไม่ การที่จำเลยทั้งสี่เพียงแต่มีความเห็นรับทราบร่าง A.O.U. ตามเอกสารเพื่อส่งไปให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาต่อไปเองนั้นมิใช่เหตุที่จะอ้างเพื่อให้พ้นจากความรับผิดชอบได้ เมื่อจำเลยทั้งสี่มีหน้าที่จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของร่าง A.O.U. แต่กลับไม่ได้ดำเนินการตามหน้าที่ และปรากฏว่า ร่าง A.O.U. นี้เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงจากบริษัทไฮเตอร์ ฯ ในราคาแพงเกินจริง อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทไฮเตอร์ฯ ย่อมทำให้เป็นข้อพิรุธของจำเลยทั้งสี่ นอกจากนี้ แม้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครซึ่งจำเลยที่ ๑ และที่ ๒ เป็นกรรมการอยู่ด้วย และพลตำรวจตรีอธิลักษณ์กับจำเลยที่ ๔ เข้าร่วมประชุมด้วย ได้มีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แต่ก็ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง เมื่อต่อมาจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่ย่อมมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งตามปกติวิสัยของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยทั่วไปและตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ด้วย หากจำเลยทั้งสี่จะมีหน้าที่เพียงจัดทำรายงานเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาสั่งซื้อโดย

เสนอปลัดกรุงเทพมหานครไปยังผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครพิจารณาต่อไปตามลำดับเท่าที่อ้าง
โดยเฉพาะข้อเท็จจริงก็ได้ความว่า ผลสำรวจตรวจหรือลักษณะ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
ได้มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคา
ที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่
๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่า ยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่
จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ
ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของ
บริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ดังนี้ การที่จำเลยทั้งสี่ลงชื่อรับทราบการต่อรองราคาโดยไม่มีข้อทักท้วง
หรือข้อสงสัยใด ประกอบกับร่าง A.O.U. นี้จำเลยทั้งสี่ก็เคยพิจารณามาแล้วตั้งแต่แรก พฤติการณ์จึง
บ่งชี้ให้เห็นว่าจำเลยทั้งสี่รู้อยู่แล้วว่าราคาซื้อขายตาม A.O.U. ยังไม่ใช่ราคาที่เป็นยุติเด็ดขาด อันจะทำให้
ให้จำเลยทั้งสี่ไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘
ดังที่จำเลยทั้งสี่ให้การและเบิกความกล่าวอ้าง จำเลยทั้งสี่จึงต้องดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ทาง
ราชการโดยสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุด แต่จำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ
กลับไม่เคยสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นเพื่อเปรียบเทียบความ
เหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่แต่ประการใด มีเพียงการต่อรองราคาอย่างเร่งรีบโดยไม่มีการ
พิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่างจริงจัง แล้วจำเลยทั้งสี่จึงเสนอความเห็น
การจัดซื้อเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทาง
ราชการ ตามเอกสารหมาย จ.๒๓ โดยไม่ได้เสนอปัญหาเรื่องราคาจัดซื้อแพงอย่างไม่สมเหตุผลเพื่อให้
ผู้บังคับบัญชาพิจารณาแต่อย่างใด ยิ่งกว่านั้น ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนได้ความอีกว่า ราคารถและเรือ

พร้อมอุปกรณ์การดับเพลิงที่จะจัดซื้อจากบริษัทสไตเออร์ ฯ รวมแล้วมีราคาแพงกว่าราคาท้องตลาดมาก ถึงกว่าสองเท่าตัว กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อแพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท รถดับเพลิง พร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท รถดับเพลิงเคมี แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท เรือดับเพลิงที่ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมา ขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท ซึ่งราคาส่วนต่างที่ทำให้แพงเกินสมควรไปนั้นนับว่า เป็นจำนวนเงินสูงมาก หากจำเลยทั้งสี่มิได้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วยในเบื้องต้นก็จะต้อง ตรวจสอบราคาซื้อขายก่อนซึ่งย่อมจะทำให้รู้ถึงความผิดปกตินี้ได้ และหากจำเลยทั้งสี่ไม่ยินยอมจัดซื้อ หรือกระทำการประการหนึ่งประการใดไม่ให้มีการซื้อในราคาแพงมากดังกล่าว การจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตาม พ้องก็ย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ จำเลยทั้งสี่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมีตำแหน่งสูง ตามวุฒิภาวะและพฤติการณ์ ขณะนั้นเชื่อว่าจำเลยทั้งสี่รู้ดีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกระทำการโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็น ธรรม เพื่อเอื้ออำนวยแก่บริษัทสไตเออร์ ฯ ให้เป็นผู้มีสิทธิทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร ข้อเท็จจริงที่ได้ ความจากการไต่สวนพยานหลักฐานจึงรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำ ความผิดตามฟ้อง

จึงวินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสี่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ (เดิม) ประกอบ มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยทั้งสี่เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท

(อม.๔๒)

- ๑๘ -

ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐอันเป็นกฎหมายบท
ที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๐ จำคุกจำเลยทั้งสิ้นคนละ ๕ ปี.

นายประทีป ดุลพินิจธรรมา

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑ /๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพสุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยทั้งสี่เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร โดยจำเลยที่ ๑
ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรง
ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรอง
ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์

ยานพาหนะ และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘

เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกันตลอดมา จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายในฐานะ กรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยที่ ๔ ในคดี หมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งได้มี คำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ และ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ได้บังอาจร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ

ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกดังกล่าวจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบ บริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U.ดังกล่าวมาก่อนที่จะ มีการลงนามใน A.O.U.ร่วมกันระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ ออสเตรีย ซึ่งได้มีการกำหนดพันธกรณีไว้ว่าให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย ต้องซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะรถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุค

สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ซึ่งแม้จะมีการทำ A.O.U. กำหนดผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดราคาไว้แล้ว เป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ได้มีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง ซึ่งจำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตระดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคา เพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอผู้สั่งซื้อ เพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียดส่วนการซื้อ โดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคา เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓)

จำเลยที่ ๑ กับพวกทราบความเป็นมาและขั้นตอนของการจัดซื้อดังกล่าวว่าก่อนที่จะมีการทำ A.O.U. ไม่มีการดำเนินการใดๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคา และต่อรองราคารวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) และต่อมาเมื่อจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ กลับไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร และถึงแม้จำเลยทั้งสี่กับพวกจะดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ แต่เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวก นับตั้งแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมักร มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบ โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองให้จริงจัง แต่ได้กระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่ามีมีการขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น การที่จำเลยทั้งสี่กับพวก ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุด มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบข้อเท็จจริงที่

ได้ความมาแล้วว่ารถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยดังกล่าว เป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิต และจำหน่ายหลายรายในประเทศซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อโดยราคาที่จัดซื้อแพงกว่าในท้องตลาดมาก กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อพร้อมเครื่อง สูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อจากบริษัทกาญจนาอัครวิปเมนต์ จำกัด รถโครงประธานยี่ห้อมิตซูบิชิ ขนาด ๒,๐๐๐ ซีซี คันละ ๓,๖๘๕,๐๐๐ บาท (รวมภาษี) แต่กรุงเทพมหานครจัดซื้อคันละ ๕,๘๓๙,๐๕๐ บาท (ไม่รวมภาษี) แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อจากบริษัทเซส เอ็นเตอร์ไพรส์ (สยาม) จำกัด รถโครงประธานยี่ห้อเบนซ์ ขนาดมากกว่า ๒๕๐ แรงม้า บันไดสูง ๑๘ เมตร ใช้เครื่องสูบน้ำไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ลิตร ต่อนาที ที่แรงดัน ๗ บาร์ คันละ ๒๕,๕๑๐,๐๐๐ บาท (รวมภาษี) แต่กรุงเทพมหานครจัดซื้อคันละ ๔๒,๖๕๓,๒๐๐ บาท (ไม่รวมภาษี) แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๕๔ คัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อจากบริษัทตรีเพชร อีซูซุเซลส์ จำกัด คันละ ๒,๙๗๓,๕๓๐ บาท (รวมภาษี) แต่กรุงเทพมหานครจัดซื้อคันละ ๑๘,๔๒๘,๙๐๐ บาท (ไม่รวมภาษี) แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๕๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดซื้อจากบริษัทมิตซูบิชิ

มอเตอร์ (ประเทศไทย) จำกัด รถโครงการประธานยี่ห้อมิตซูบิชิ รุ่น FN๖๗๒MRDH๕ คันละ ๔,๘๔๖,๐๐๐ บาท (รวมภาษี) แต่กรุงเทพมหานครจัดซื้อ คันละ ๒๐,๐๓๕,๙๐๐ บาท (ไม่รวมภาษี) แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ จากบริษัทมิตซูบิชิ มอเตอร์(ประเทศไทย) จำกัด โครงการประธานเครื่องยนต์ ยี่ห้อมิตซูบิชิ รุ่น FE๖๔๙ EbSRDH๓ คันละ ๕,๔๔๓,๔๗๕ บาท (รวมภาษี) แต่กรุงเทพมหานครจัดซื้อคันละ ๒๓,๓๒๐,๖๐๐ บาท (ไม่รวมภาษี) แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อจาก บริษัทเซส เอ็นเตอร์ไพรส์(สยาม) จำกัด คันละ ๑๕,๖๔๐,๐๐๐ บาท (รวมภาษี) แต่กรุงเทพมหานคร จัดซื้อคันละ ๗๒,๒๑๗,๒๕๐ บาท (ไม่รวมภาษี) แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท รถดับเพลิงบริษัทสไตเออร์ฯไม่ได้ผลิตเอง แต่จ้างบริษัท ชีทไบท์ จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท (รวมภาษี) ตามสัญญา Purchase Contract ระหว่างบริษัท สไตเออร์ฯ กับบริษัทชีทไบท์ แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัท สไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไป ลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อรถ เรือ ดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้ พิจารณารายละเอียดของราคารถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อ ประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นผู้สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร

ต้องจัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ในราคาสูงเกินสมควรทำให้ กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำ ๆ โดยร่วมกันดำเนินการ โดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใดๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไคเอร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องจัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควรเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยที่ ๑ ให้การปฏิเสธและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี ไม่ทราบความเป็นมาและขั้นตอนการจัดซื้อก่อนที่จะมีการทำ A.O.U. จำเลยที่ ๑ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ร่วมกับบุคคลอื่นรวม ๑๑ คน เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๑ เข้าร่วมประชุมพิจารณา A.O.U. พลดำรวจหรืออิเล็กทรอนิกส์ในฐานะประธานกรรมการคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า A.O.U. เสนอมาโดยทุดพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นแบบเดียวกับที่เคยทำกับหน่วยงานต่าง ๆ ของไทย ได้ตรวจสอบแล้วมีความถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรีจึงนำเสนอเพื่อพิจารณา แต่กรรมการบางคนทักท้วง มีข้อสังเกต และเห็นสมควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องตรวจสอบความถูกต้องให้ตรงกับมติ

คณะรัฐมนตรี ส่วนในด้านกฎหมายให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม คณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงมีมติเพียงรับทราบ เท่านั้น หลังจากนั้นไม่มีการประชุมและไม่มีการส่งเรื่องให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณา อีก เมื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการเสนอร่าง A.O.U. มา จึงเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครที่จะเสนอร่าง A.O.U. ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อลงนาม คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุได้ประชุมร่วมกันพิจารณาแล้วมีมติเห็นว่า สำนักรักษาและบรรเทา สาธารณภัยดำเนินการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยตามมติคณะรัฐมนตรีได้โดย วิธีพิเศษ และอนุมัติยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากมี A.O.U. การจัดซื้อตามโครงการนี้ไม่ต้องสืบราคา คุณภาพและรายละเอียดเนื่องจากการ กำหนดผู้ขาย จำนวนเงิน จำนวนสิ่งของ และรายละเอียดสิ่งของไว้ใน A.O.U. แล้ว ไม่มีสิ่งใดที่ คณะกรรมการจัดซื้อด้วยวิธีพิเศษต้องพิจารณาอีก เมื่อรายละเอียดทุกอย่างถูกกำหนดไว้แล้ว การ ดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงไม่ใช้เวลานาน จำเลยที่ ๑ เป็นคนเสนอต่อปลัด กรุงเทพมหานครให้ส่งร่าง A.O.U. ให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา และมีหนังสือเสนอ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครให้ระงับการเปิด L/C คณะกรรมการจัดซื้อด้วยวิธีพิเศษได้มีการ เปรียบเทียบราคาและต่อรองราคาตามอำนาจหน้าที่ แต่ผู้ขายยืนยันราคาเดิมโดยเสนออุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่าเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร จำเลยที่ ๑ ไม่ได้ปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ไม่ได้กระทำการเพื่อบุคคลหรือให้ผู้อื่นได้เปรียบหรือเสียเปรียบ หรืออันจะถือว่าเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บริษัทสไตเออร์ฯ

จำเลยที่ ๒ ให้การและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณของกรุงเทพมหานคร ไม่ได้สังกัดสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่ได้มีส่วนร่วมเสนอโครงการจัดซื้อรถดับเพลิง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดรายละเอียดของ A.O.U. และการเสนอให้ลงนามใน A.O.U. ไม่ได้มีส่วนร่วมเสนอขออนุมัติยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอขอถอนร่างข้อตกลงซื้อขายจากสำนักงานอัยการสูงสุด ไม่มีส่วนในการขออนุมัติยกเว้นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเร่งรัดให้มีการเปิด L/C พลดำรวจตรีอธิลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อตั้งแต่ต้นและในทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินโครงการ จำเลยที่ ๒ ถูกเชิญเข้าประชุมเพียงครั้งเดียวเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ในวาระเรื่องเพื่อทราบเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี โดยไม่ได้ระบุว่าจะมีการประชุมเพื่อพิจารณาร่าง A.O.U. และไม่ได้ส่งร่าง A.O.U. ให้พิจารณาก่อนการประชุม พลดำรวจตรีอธิลักษณ์ต้องการให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ รับรองร่าง A.O.U. แต่เนื่องจากมีรายละเอียดและความซับซ้อนยุ่งยากอยู่มาก ประกอบกับมีข้อทักท้วงจากกรรมการแต่ละคน จึงมีมติให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะผู้ใช้ตรวจสอบรายละเอียด A.O.U. ว่ามีความถูกต้องหรือมีสิ่งใดท้วงติงหรือไม่ และให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบข้อกฎหมายก่อนที่จะนำเสนอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม หลังจากการประชุมไม่มีการทำรายงานการประชุมและไม่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ อีกเลย เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและเอกอัครราชทูตออสเตรเลียได้ลงนามใน A.O.U. จำเลยที่ ๒ เข้าใจว่าได้มีการดำเนินการตามมติและข้อทักท้วงของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ แล้ว จึงเชื่อโดยสุจริตว่า A.O.U. ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐชอบด้วยกฎหมายมีผลผูกพันกรุงเทพมหานคร ที่จะต้องจัดซื้อสินค้าจากบริษัท

สไตเออร์ฯ ในราคาและจำนวนตามที่กำหนดไว้ใน A.O.U.เมื่อจำเลยที่ ๒ เข้าร่วมประชุม คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุครั้งที่ ๔/๒๕๕๗ วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ ก็ไม่ปรากฏว่ากรรมการคนใดทักท้วงว่า A.O.U.ไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ และเห็นพ้องกันว่าเมื่อ A.O.U. กำหนดผู้ขาย รายละเอียดสิ่งของ เงื่อนไขการชำระเงิน และจำนวนเงินที่ต้องชำระเอาไว้แล้ว คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุจึงมีมติให้จัดซื้อโดยวิธีพิเศษและยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ จำเลยที่ ๒ เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามเหตุผลความจำเป็นในการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการพัสดุ และได้แต่เสนอซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครเพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U.ส่วนการไม่ดำเนินการสืบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นนั้น เมื่อ A.O.U.กำหนดซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้ขายไว้แล้วก็ไม่จำเป็นต้องเชิญ ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นมาเสนอราคาอีก รวมทั้งเมื่อมีการกำหนดราคาตายตัวไว้แล้ว ก็ไม่ต้องสืบ ราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันอีกเพราะจะเป็นการขัดต่อ A.O.U. คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พยายามเจรจาต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งบริษัท สไตเออร์ฯ ยังคงยืนยันราคาแต่ได้ยอมมอบอุปกรณ์ อะไหล่ ตลอดจนเครื่องมือที่จำเป็นเพิ่มเติมโดยไม่ คิดมูลค่าเป็นเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเพิ่มการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ การใช้ ระยะเวลาในการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ๕ วัน จึงเป็นเวลาที่เหมาะสม โจทก์ไม่อาจนำราคาส่งของที่ซื้อจากแหล่งอื่นมาเปรียบเทียบกับสิ่งของที่จัดซื้อจากโครงการนี้ได้ เนื่องจากปัจจัยในการซื้อที่แตกต่างกันในเรื่องของช่วงเวลา คุณลักษณะเฉพาะของสิ่งของ ค่า ดำเนินการ ซึ่งย่อมส่งผลให้ราคาแตกต่างกัน จำเลยที่ ๒ ไม่เคยรู้จักกับผู้แทนของบริษัทสไตเออร์ฯ

และไม่มีมูลเหตุหรือแรงจูงใจใดที่จะดำเนินการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทสไตเออร์ฯ รวมทั้งไม่เคยได้รับประโยชน์ใด ๆ จากบริษัทสไตเออร์ฯ

จำเลยที่ ๓ ให้การและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมในการประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ไม่เคยมีส่วนในการทำบันทึกเสนอโครงการจัดซื้อรถเรือดัดเพลิง ไม่เคยมีส่วนกำหนดรายละเอียด A.O.U. หลังการประชุมก็ไม่เคยได้รับรายงานการประชุม เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและเอกอัครราชทูตออสเตรเลียได้ลงนามใน A.O.U. จำเลยที่ ๓ เข้าใจว่าได้มีการตรวจสอบความถูกต้องในด้านข้อกฎหมายแล้วก่อนนำเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม จำเลยที่ ๓ จึงเชื่อโดยสุจริตว่า A.O.U. ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐชอบด้วยกฎหมายมีผลผูกพันกรุงเทพมหานครที่จะต้องจัดซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาและจำนวนตามที่กำหนดไว้ใน A.O.U. จำเลยที่ ๓ เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามเหตุผลความจำเป็นในการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการพัสดุ และได้แต่เสนอซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U. ส่วนการไม่ดำเนินการสืบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นนั้น เมื่อ A.O.U. กำหนดซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้ขายไว้แล้ว ไม่จำเป็นต้องเชิญผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นมาเสนอราคาอีก รวมทั้งเมื่อมีการกำหนดราคาตายตัวไว้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องสืบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันอีกเพราะจะเป็นการขัดต่อ A.O.U. คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พยายามเจรจาต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งบริษัทสไตเออร์ฯ ยังคงยืนยันราคาแต่ได้ยอมมอบอุปกรณ์อะไหล่ ตลอดจนเครื่องมือที่จำเป็นเพิ่มเติมโดยไม่คิดมูลค่าเป็นเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเพิ่ม

การฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ การใช้ระยะเวลาในการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ๕ วัน จึงเป็นเวลาที่เหมาะสม โจทก์ไม่อาจนำราคาสิ่งของที่ซื้อจากแหล่งอื่นมาเปรียบเทียบกับสิ่งของที่จัดซื้อจากโครงการนี้ได้ เนื่องจากปัจจัยในการซื้อที่แตกต่างกันในเรื่องของช่วงเวลา คุณลักษณะเฉพาะของสิ่งของ ค่าดำเนินการ ซึ่งย่อมส่งผลให้ราคาแตกต่างกัน จำเลยที่ ๓ ไม่เคยรู้จักกับผู้แทนของบริษัทสไตเออร์ฯ และไม่มีมูลเหตุหรือแรงจูงใจใดที่จะดำเนินการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทสไตเออร์ฯ รวมทั้งไม่เคยได้รับประโยชน์ใด ๆ จากบริษัทสไตเออร์ฯ

จำเลยที่ ๔ ให้การและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๔ เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณและธุรการทั่วไป ไม่ได้เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดซื้อครุภัณฑ์ เข้าใจว่าการที่มีคำสั่งให้จำเลยที่ ๔ อยู่ร่วมในคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษก็เพื่อให้จัดทำเอกสารในการยื่นหรือติดต่อกับหน่วยงานราชการ จัดทำรายงานเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พัสดุพิจารณาสั่งซื้อเท่านั้น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่มีอำนาจคัดค้านหรือโต้แย้งความเห็นของผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่า A.O.U. ไม่ได้จัดทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายพิจารณาจากตำแหน่งของจำเลยที่ ๔ มีหน้าที่ด้านธุรการจัดทำเอกสาร ไม่มีหน้าที่ตรวจสอบว่า A.O.U. ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดหรือหน่วยงานใดแจ้งหรือตั้งข้อสังเกตว่า A.O.U. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่าปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานของผู้บังคับบัญชาได้ตรวจสอบถูกต้องแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงได้ลงนามใน A.O.U. และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบการลงนามใน A.O.U. และได้แต่เสนอซื้อบริษัท

สไตเออร์ฯ ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U. จำเลยที่ ๔ ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับ A.O.U. ทั้งไม่มีเหตุที่จะต้องสงสัย A.O.U. ว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่ได้มีการดำเนินการใด ๆ เนื่องจากพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น จำเลยที่ ๔ กระทำการตามคำสั่งพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา โดยเข้าใจว่าไม่สามารถซื้อครุภัณฑ์จากบริษัทอื่นต้องซื้อครุภัณฑ์ตามข้อตกลง A.O.U. ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามไว้ จำเลยที่ ๔ หาได้มีพฤติกรรมใดที่ส่อไปในทางช่วยเหลือ สนับสนุน อันเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อบริษัทสไตเออร์ฯ ไม่

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การ รายงานการไต่สวนข้อเท็จจริง ตลอดจนพยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้สวนเพิ่มเติมแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้มีคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขแดงที่ อม.๗/๒๕๕๖ ว่า นายประชา มาสินนธ์ จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบมาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ และพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบ มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท ลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐอันเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๐ จำคุกนายประชา มีกำหนด ๑๒ ปี และจำคุกพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ มีกำหนด ๑๐ ปี โดยมีพฤติการณ์แห่งคดีว่า โครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิง

รวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครที่มีมาจากเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐ
ออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทา
สาธารณภัย ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา) ในลักษณะรัฐต่อรัฐ
ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยยอมรับพันธะการค้าต่างตอบแทนพร้อมใบเสนอ
ราคาของบริษัทสไตลเอร์ เดมเลอร์ พุด สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี จำกัดที่ ๕ ในคดี
เดียวกัน มีการดำเนินการต่อมาจนเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการ
ตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ ซึ่งมีนายโกคิน พลกุล จำกัดที่ ๑ ในคดีเดียวกันเป็นรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยในเวลานั้น แล้วนำไปสู่ข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ซึ่งมีนายโกคินและ
เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยลงนามใน A.O.U. ในนามของรัฐบาลประเทศ
ทั้งสอง เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยรัฐบาลไทยโดยกรุงเทพมหานครตกลงซื้อรถดับเพลิง
พร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยตามที่ระบุในภาคผนวกของ A.O.U. จากบริษัทสไตลเอร์ฯ ในราคา
๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ทั้งนี้พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ขณะยังรับราชการอยู่ที่กองบังคับการตำรวจ
ดับเพลิงมีการติดต่อกับบริษัท สไตลเอร์ฯ ก่อนแล้ว และได้พาผู้แทนของบริษัทสไตลเอร์ฯ ไปพบนาย
ประชาซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยในเวลานั้น เพื่อช่วยผลักดันการขายรถ
และเรือดับเพลิง ต่อมาเมื่อสำนักงานตำรวจแห่งชาติโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยไปยัง
กรุงเทพมหานครแล้ว พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ก็ได้โอนย้ายไปเป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครใน
ตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เข้าเกี่ยวข้องใน
ทุก ๆ ขั้นตอนของการดำเนินโครงการ โดยได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานกรรมการบริหารโครงการฯ

ประธานกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง ทำการเอื้อประโยชน์ให้เป็นไปตามใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ จนมีการลงนามในข้อตกลงซื้อขายกันระหว่างกรุงเทพมหานคร โดยนายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานครในเวลานั้นกับบริษัทสไตเออร์ฯ ในวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่ต้องมีการ แข่งขันราคา กีดกันผู้เสนอราคารายอื่นไม่ให้เข้าแข่งขันในการประกวดราคา เป็นการเอาเปรียบ กรุงเทพมหานครอย่างไม่เป็นธรรมที่ต้องซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยใน ราคาที่แพงกว่าราคาในท้องตลาดมาก ทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดกับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยทั้งสี่เป็นข้าราชการในสังกัดกรุงเทพมหานครโดยจำเลย ที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรง ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่ง รอง ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขาธิการสำนักป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร ก่อนที่จะมีการลงนามในร่าง A.O.U.ระหว่างรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทยและเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จำนวน ๑๑ คน ซึ่งมีจำเลยทั้งสี่รวมอยู่ด้วย โดยมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ ทางใต้สวน ปรากฏจากการให้ถ้อยคำของนางประพิมพ์ บริสุทธิ์ พยาน ซึ่งขณะเกิดเหตุเป็นรองผู้อำนวยการ สำนักการคลัง กรุงเทพมหานคร และเป็นกรรมการบริหารโครงการฯ คนหนึ่ง ต่อสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเมื่อวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๔๙ ว่า ในการประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เมื่อวันที่

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ซึ่งเป็นประธานในที่ประชุม แจ้งให้ทราบว่า โครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีที่มาจากรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียได้เสนอโครงการแก่กระทรวงมหาดไทย มีการตกลงกันมาแล้วและเป็นการซื้อระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลในลักษณะการค้าต่างตอบแทน โดยคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการแล้ว นางประพิมพ์แถลงโต้แย้งว่า ในการจัดหาครุภัณฑ์ตามโครงการนี้ควรจะเป็นหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้ดำเนินการเอง พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ แจ้งว่าเมื่อผู้บังคับบัญชามีคำสั่งแต่งตั้งให้ทำหน้าที่แล้ว อย่งไรก็ต้องจัดซื้อตามที่ร่าง A.O.U.กำหนดไว้ ซึ่งใกล้จะมีการลงนามในร่าง A.O.U.แล้ว นางประพิมพ์จำไม่ได้ว่ามีการนำร่าง A.O.U.มาให้ที่ประชุมพิจารณาหรือไม่ ในที่สุดในที่ประชุมไม่ได้มีการลงมติ ไม่มีการแจ้งเวียนรายงานการประชุมให้รับรอง และไม่มีการเชิญประชุมในเรื่องนี้อีกเลย ถ้อยคำของนางประพิมพ์ดังกล่าวมานี้เจือสมกับกับข้อต่อสู้ของฝ่ายจำเลยดังปรากฏตามบันทึกถ้อยคำของจำเลยที่ ๒ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๖๓ ว่าในวันประชุมพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียได้เสนอร่าง A.O.U.ซึ่งเป็นแบบเดียวกับที่เคยทำกับหน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศไทย และถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรีที่ได้อนุมัติในหลักการแล้วมาให้คณะกรรมการบริหารโครงการฯ พิจารณาและรับรอง แต่ขณะที่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่เคยทราบรายละเอียดที่มาของโครงการรวมทั้งร่าง A.O.U.จึงได้มีการอธิบายในที่ประชุมว่าไม่สามารถตรวจดูร่าง A.O.U.ได้ทัน เนื่องจากมีรายละเอียดและความซับซ้อนอยู่มาก ทั้งกรรมการแต่ละคนมีความชำนาญในแต่ละด้าน จึงไม่ได้มีมติรับรองร่าง A.O.U.แต่เพื่อความรอบคอบมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ จึงเสนอให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะผู้ใช้ตรวจสอบรายละเอียดร่าง A.O.U.ว่ามีความถูกต้องหรือมีข้อท้วงติง

หรือไม่ และด้วยในที่ประชุมมีผู้อำนวยการสำนักงานกฎหมาย สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็น
กรรมการอยู่ด้วย จึงขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องในด้านข้อกฎหมายก่อนที่จะนำ
เรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามด้วย ซึ่งตรงกับที่พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ในฐานะ
ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ทำบันทึกถึงปลัดกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ ๒๙
กรกฎาคม ๒๕๔๗ เพื่อนำเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครก่อนที่จะเสนอรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยต่อไป ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๕ ว่า... คณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีความเห็น
รับทราบข้อตกลงตามเอกสารฉบับนี้ โดยเสนอให้สำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยตรวจสอบ
รายละเอียดข้อตกลงความเข้าใจของเอกสารที่สถานทูตเสนอมาในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะทวงต้ออีก
หรือไม่ ส่วนความถูกต้องในด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้อง
ก่อนนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามในข้อตกลงดังกล่าว ความปรากฏต่อมาว่าใน
อีกสองวันต่อมาคือวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการลงนามของนายโกศลรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยกับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยในร่าง A.O.U.เป็น
พฤติการณ์ที่น่าจะบ่งบอกว่า จำเลยทั้งสี่ไม่ได้ล่วงรู้กับการดำเนินการของพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ที่
ตระเตรียมวางแผนมา ในทางกลับกันการที่มีการลงนามใน A.O.U.ของรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยกับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยก็ย่อมทำให้จำเลย
ทั้งสี่เข้าใจว่า A.O.U.มีความถูกต้องและเป็นไปโดยชอบ เพราะก่อนการลงนามของรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยย่อมมีการพิจารณากันก่อนแล้ว ทั้งยังปรากฏจากถ้อยคำของนายวิระพล
ปานะบุตร พยานว่า ขณะเกิดเหตุดำรงตำแหน่งรองอธิบดีอัยการฝ่ายปฎิภา เป็นผู้แทนสำนักงาน
อัยการสูงสุดในคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ตามบันทึกถ้อยคำลงวันที่

๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ว่า หลังจากมีการลงนามใน A.O.U. แล้ว ในวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุกองทัพมหานคร พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้เสนอเรื่องต่อที่ประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ เพื่อขอยกเว้นการดำเนินการจัดซื้อตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการพัสดุ โดยอ้างเหตุผลว่าการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย มีการทำบันทึกข้อตกลง A.O.U. กับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย เป็นการซื้อขายระหว่างรัฐต่อรัฐ ไม่อาจดำเนินการให้มีการแข่งขันราคาตามข้อบัญญัติว่าด้วยการพัสดุได้ นายวีระพลได้ขอให้คณะกรรมการว่าการพัสดุของกรุงเทพมหานครช่วยกันพิจารณาข้อบัญญัติว่าด้วยการพัสดุ ข้อ ๕๓ (ที่ถูกลบจะข้อ ๒๐ (๓)) เป็นเรื่องการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตาม (๓) ที่กำหนดไว้ว่าในกรณีที่จะต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อ A.O.U. มีการกำหนดให้ซื้อจากบริษัทสไตเออร์ฯ เพราะรัฐบาลไปทำความตกลงไว้แล้ว จะใช้กรณีตามข้อบัญญัติว่าด้วยการพัสดุ ข้อ ๕๓ (๓) หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการว่าการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยหากข้อบัญญัติข้อใดขัดแย้งกับ A.O.U. ก็ให้ได้รับการยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติเฉพาะข้อนั้น ๆ กล่าวคือ ในการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษการจัดซื้อต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยการพัสดุเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับ A.O.U. ที่ได้กำหนดไว้ข้อ ๑ ถึง ๕ ดังนี้ แม้ต่อมาในวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ จะได้เสนอชื่อจำเลยทั้งสี่มาเป็นกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษโดยมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เป็นประธานกรรมการก็ตาม แต่ทางไต่สวนก็ไม่ปรากฏว่ามีแรงจูงใจใดที่จำเลยทั้งสี่จะยอมร่วมมือกับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ทั้งไม่ปรากฏว่าในขณะนั้นมีข้อถกเถียงกันแล้วว่า A.O.U. เกิดจากการฉ้อฉลหรือไม่สุจริต หากแต่อยู่บนพื้นฐานความเข้าใจว่าเป็น

การค้าต่างตอบแทนตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ A.O.U.มีการกำหนดให้ซื้อรถดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์
บรรเทาสาธารณภัย ตามที่ระบุในผนวกและกำหนดราคาซื้อขายกันไว้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม
ข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับการยกเว้น การที่จำเลยทั้งสี่ไม่ได้พิจารณาคุณภาพของ
สิ่งของที่จัดซื้อว่า มีความเหมาะสมกับราคาที่จะซื้อหรือไม่ก็ดี ราคาที่จะซื้อแพงไปหรือไม่ก็ดี ไม่ทำ
การสืบราคาก็ดี ดังที่โจทก์กล่าวมาในฟ้อง ถือไม่ได้ว่าเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบโดย
เจตนา การที่จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษร่วมกับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ทำบันทึก
เสนอปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรซื้อรถและเรือดดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา
๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ดังที่กำหนดใน A.O.U.จึงถือไม่ได้ว่าจำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดกับ
พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ตามฟ้อง

วินิจฉัยยกฟ้อง.

นายสวัสดิ์ สุวัฒนนันท์

(อม.๒๙)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย
และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่จึงเป็นเจ้าหน้าที่

ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทร์กเซล เอกอัครราชทูต ออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุค สเปนเซียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler – Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมาวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมิคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการ

ตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลย ทั้งสี่เป็นกรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท Steyr - Daimler - PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ไว้ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อกับนายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกัน

พิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U. มาก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. แม้ A.O.U. กำหนดผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตระดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้สั่งซื้อ เพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียดส่วนการซื้อ โดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่

กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวกโดยนับตั้งแต่วันที่นายสมศรีมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมศรี คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองให้เป็นจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่ามีการขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เสนอบันทึกขออนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการมติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบว่ารถ เรือดัดเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิต และจำหน่ายหลายรายในประเทศ ซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูง

กว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๔๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่างขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบีท์ จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไป ลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อรถเรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารถเรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อรถเรือดดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการ

เอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้ กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อัน เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขาย รถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และ กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การรายงานการไต่สวนตลอดจนพยานหลักฐานที่ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัด กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนัก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้โอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทริกเชิล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดัดเพลิงรวมทั้ง อุปกรณ์ป้องกันบรรเทา สาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคา (OFFER NO.๘๗๐/๐๔/๐๓/๕๘) ของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถและเรือดัดเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทย และ สาธารณรัฐออสเตรเลีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธการค่าต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว โดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมักรมีคำสั่ง กรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้อำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีและดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร กับเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เสนอความเห็นไปยังนายสมักรว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ใน A.O.U. ซึ่งในวันเดียวกันนายสมัครมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยไม่เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในข้อ ๑ ของ A.O.U. กำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการซื้อขายรถดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดการรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ และตามข้อ ๑ ของ A.O.U. ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมา พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความ ไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐

ยูโร โดยวิธีพิเศษพร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย เพื่อขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมา คือวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้นเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง ขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่ายืนยันราคาเดิม ขอเสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นมูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร โดยไม่คิดราคา รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมพนักงานทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบพร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่าคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จากบริษัท Steyr - Daimler - PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ในราชการต่อไป

ตามเอกสารหมายเลข ๒๓ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการดังกล่าวจากบริษัทไต้เออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินได้อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทไต้เออร์ฯ ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทไต้เออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบกับราคาจัดซื้อของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อรวมเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นฟ้องนายโกคิน นายประชา มาสินนธ์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ บริษัทไต้เออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและรถดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของ

กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสี่มีความผิดอาญาตามข้อกล่าวหาจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานคร เพื่อจัดการและเรื้อดดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยจาก สาธารณรัฐออสเตรเลีย ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๓ แล้วจำเลยทั้งสี่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการนี้โดย จำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่ม ประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการ บริหารโครงการฯ) เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๔ จำเลยทั้งสี่กับกรรมการ อื่นรวม ๑๑ คนจึงได้ร่วมกันพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดการดับเพลิงและ อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือร่าง A.O.U. ก่อนที่จะมี การลงนามระหว่างรัฐบาลไทยกับสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งร่าง A.O.U. ฉบับนี้ไม่ปรากฏว่าใครเป็น ผู้จัดทำได้กำหนดพันธกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่ต้องผูกพันในการทำสัญญาซื้อขายต่อกัน โดยระบุตัวคู่สัญญาที่จะทำข้อตกลงซื้อขายกันไว้เป็นการล่วงหน้าแล้ว คือรัฐบาลแห่งราชอาณาจักร ไทยโดยกรุงเทพมหานคร ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนต่างประเทศที่ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียกำหนด รวมถึงการกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในการซื้อขายตาม ข้อตกลงนั้น แม้จำเลยทั้งสี่มีหน้าที่ในการบริหารโครงการดังกล่าวให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และ ดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครให้เป็นไปโดยถูกต้อง แต่ การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตาม A.O.U. นั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่หรือเจ้าหน้าที่อื่นคนใดของ

กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการนี้มีประสบการณ์ดำเนินการเช่นนี้มาก่อน ประกอบกับที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารข้อตกลงดังกล่าวมีความชัดเจนแล้วไม่มีสิ่งใดขัดข้อง ในที่สุดคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงมีความเห็นเพียงว่าขอรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว แต่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ยังได้เสนอความเห็นด้วยว่าในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามใน A.O.U. นับได้ว่าเป็นการพยายามที่จะดำเนินการในเบื้องต้นเพื่อให้เกิดความถูกต้องแล้ว แต่ในวันเดียวกันนายสมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เร่งรีบรวบรัดมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบก่อนตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองมีส่วนร่วมคบคิดกับการดำเนินการในขั้นตอนนี้แต่อย่างใด เมื่อพิจารณาประกอบกับว่าจำเลยทั้งสองไม่เคยได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่นายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทยยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ข้อเท็จจริงตามการไต่สวนจึงยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่าจำเลยทั้งสองรู้เห็นกับร่าง A.O.U. อันนำไปสู่การหาจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาแพงเกินจริงก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการกรุงเทพมหานคร หรือประชาชน ส่วนการไม่สืบราคานั้น แม้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แต่ก็ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จะจัดซื้อหรือไม่และราคาที่จัดซื้อถูกหรือแพง เมื่อต่อมาจำเลยทั้งสองได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ

จัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่จึงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของ
ราคาที่จัดซื้อโดยต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบกับในการเจรจากับผู้เสนอ
ราคา ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ด้วยก็ตาม แต่จาก
ข้อเท็จจริงที่ได้ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการนี้โดยมีหลักการสำคัญข้อหนึ่งว่าให้
กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียที่ดี
ต่อมาข้อตกลงตาม A.O.U. ได้มีการลงนามผูกพันไปแล้ว ซึ่งตาม A.O.U. ได้ระบุตัวผู้ขายคือ บริษัท
สไตเออร์ฯ และกำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้
ในนามผู้ขายไว้ก็ดี และหลังจากนั้นคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติให้
ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษโดยยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติ
ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม
A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ เนื่องจากเห็นว่าเป็นการซื้อโดยตรงจากต่างประเทศก็ดี ดังนี้ ข้อเท็จจริงดังกล่าว
จึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันมาเป็นลำดับจนอาจเป็นมูลเหตุทำให้จำเลยทั้งสี่หลงเข้าใจไปได้ว่า
A.O.U. มีผลผูกพันให้ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยตรงตามราคาสินค้าที่กำหนดไว้เป็นที่
แน่นอนในลักษณะของการค้าต่างตอบแทนระหว่างรัฐต่อรัฐ จำเลยทั้งสี่จึงไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาตาม
ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) อีก มิฉะนั้นจะเป็นการขัดหรือ
แย้งกับข้อกำหนดตาม A.O.U. ดังที่จำเลยทั้งสี่ให้การและเบิกความยืนยัน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเรื่องนี้
เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครซึ่งค่อนข้างยุ่งยากต่อการตีความ เพราะแม้แต่
ความเห็นของพยานโจทก์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่างก็ไม่มีผู้ใดยืนยันชัดเจนว่าจำเป็นต้องสืบราคา เพราะ
ไม่เคยมีแนวปฏิบัติในทำนองนี้มาก่อน จำเลยทั้งสี่จึงอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ นอกจากนั้นข้อเท็จจริง
ยังได้ความจากการไต่สวนว่า ในช่วงระยะเวลาที่จำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อ
โดยวิธีพิเศษจนถึงวันที่จำเลยทั้งสี่เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่าเห็นควรจัดซื้อ

ยานพาหนะดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ นั้น ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวกับ A.O.U. ไม่ถูกต้อง จำเลยทั้งสี่จึงอาจเข้าใจว่าต้องถือปฏิบัติตามเงื่อนไขใน A.O.U. ต่อไปเวลานั้น ส่วนที่ต่อมาภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่าเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่าการจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อนั้น ก็เห็นว่าการซื้อขายรายนี้มีข้อที่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินการค้าต่างตอบแทนที่มีความผูกพันกันอยู่ และผู้ขายได้เสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศด้วย อันอาจมีผลทำให้ราคาซื้อขายแตกต่างจากกรณีทั่วไป นอกจากนี้ในระหว่างที่จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษนั้น ยังไม่มีผู้ใดกล่าวหาว่าราคารดับเพลิงและอุปกรณ์การดับเพลิงที่จะจัดซื้อจากบริษัท สไตเออร์ ฯ มีราคาแพงกว่าราคาท้องตลาดเป็นอย่างมาก ทั้งตามพฤติการณ์ต่างๆ ที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์กระทำการเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนก่อนและหลังจากนี้โดยไม่ต้องอาศัยจำเลยทั้งสี่ จึงเป็นไปได้ที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์อาจอาศัยความเป็นผู้บังคับบัญชา รวมทั้งการเป็นประธานคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษดำเนินการรวบรัดจนทำให้จำเลยทั้งสี่ไม่รู้ถึงข้อความจริงว่าราคาสินค้าแพงอย่างไม่สมเหตุผล ข้อเท็จจริงในเรื่องสินค้านี้มีราคาแพงเกินจริงจึงอาจปรากฏภายหลังจากที่จำเลยทั้งสี่ได้เสนอความเห็นควรจัดซื้อไปแล้ว ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามผลการสอบสวนความรับผิดชอบที่ระบุว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องราคาของครุภัณฑ์ และการไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เกิดจากการที่กรรมการเข้าใจว่าต้องจัดซื้อตามที่ข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U. กำหนดไว้ ตามสำเนาหนังสือกระทรวงการคลังเอกสารหมายเลข ล.๓๖ หน้าที่ ๑๕๗ ถึง ๑๖๙ ดังนั้น ตามพฤติการณ์แห่งคดีดังที่วินิจฉัยมามีเหตุผลให้รับฟังได้ตามข้อต่อสู้ของจำเลยทั้งสี่ว่า จำเลยทั้งสี่ได้ปฏิบัติหน้าที่ไปตามข้อมูลและข้อเท็จจริงเท่าที่มีอยู่ใน

(อม.๔๒)

- ๑๖ -

ขณะนั้นตามความเข้าใจของจำเลยทั้งสี่ พยานหลักฐานตามการไต่สวนจึงยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้
โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องโจทก์

จึงวินิจฉัยยกฟ้อง/

นายนิพนธ์ ช่วยสกุล

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม...../๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง

อัยการสูงสุด

โจทก์

นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑

นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒

พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓

พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔

จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย

และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและ อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน 15 รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น 133,749,780 ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ 6,687,489,000 บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรีย ประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทา สาธารณ ภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมา นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการ ดังกล่าว วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ตันชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธาน กรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลย ที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF

UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท Steyr - Daimler – Puch Spezialfahrzeug AG & Co

KG, ออสเตรเลีย เพื่อใช้ไว้ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อกับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U. มาก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. แม้ A.O.U. กำหนดผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง

จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตระดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้สั่งซื้อ เพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียดส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์

ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลย ทั้งสี่กับพวกโดยนับตั้งแต่วันที่นายสมครมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็น ให้จัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมคร คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรอง ราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณา รายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองให้เป็นจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำในลักษณะ เพียงเพื่อให้เห็นว่ามี การขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เสนอบันทึกขอ อนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้ เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหาร โครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการ สืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจาก บริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การ จัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบว่า รถ เรือดัดเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้า ในการใช้งานที่มีผู้ผลิต และจำหน่ายหลายรายในประเทศ ซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคา

เปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่างขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบีท์ จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไป ลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้

พิจารณารายละเอียดของราคารถเรือดบเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อรถเรือดบเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อรถเรือดบเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถเรือดบเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การรายงานการไต่สวนตลอดจนพยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า

ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัด กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทา สาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคา (OFFER NO.870/04/03/58) ของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทย และ สาธารณรัฐออสเตรีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้ำต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่ง

สาธารณรัฐออสเตรีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เสนอความเห็นไปยังนายสมัครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช้ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ใน A.O.U. ซึ่งในวันเดียวกันนายสมัครมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่าง

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ 1 ของ A.O.U. กำหนดให้ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการซื้อขาย รถดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไข การซื้อ การขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ดำเนินการโดย กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดการรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทา สาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะ ได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ และตามข้อ ๑ ของ A.O.U. ดังกล่าว ยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมา พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/ ๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธาณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดย ยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้อง ดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมาย จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายใน วงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธี

พิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึง เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย เพื่อขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่า ยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกรายข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง

และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงิน
ไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จาก
บริษัท Steyr - Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ในราชการต่อไป
ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๓ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคินรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย เพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติ
จัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการดังกล่าวจาก
บริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินได้อนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวัน
เดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมารี
โอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้
กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยู
โร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อของกรมป้องกัน
และบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรม
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อรวมเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้
เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนแล้วได้ยื่นฟ้องนายโกคิน นายประชา มาสินนธ์
นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ บริษัทสไตเออร์ฯ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลย
ที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำ
พิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหาจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗ ได้มีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ตามเอกสารหมาย จ.๑๓ แล้ว จำเลยทั้งสี่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการนี้โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ตามเอกสารหมาย จ.๑๔ จำเลยทั้งสี่กับกรรมการอื่นรวม ๑๑ คน จึงได้ร่วมกัน

พิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือร่าง A.O.U. ก่อนที่จะมีการลงนาม ซึ่งตามปกติการเจรจาในขั้นนี้น่าจะเป็นเพียงกรอบของความตกลงเบื้องต้นก่อน แต่ร่าง A.O.U. ฉบับนี้ได้กำหนดพันธกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่ต้องผูกพันในการทำสัญญาซื้อขายต่อกัน โดยระบุตัวคู่สัญญาที่จะทำข้อตกลงซื้อขายกันไว้เป็นการล่วงหน้าแล้ว คือ รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยโดยกรุงเทพมหานคร ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนต่างประเทศที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรียกำหนด รวมถึงการกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในการซื้อขายตามข้อตกลงนั้น แม้จำเลยทั้งสี่มีหน้าที่ในการบริหารโครงการดังกล่าวให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครให้เป็นไปโดยถูกต้อง และต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอันรวมถึงการตรวจสอบร่าง A.O.U. ที่กำหนดข้อผูกพันดังกล่าวว่าได้ดำเนินการอย่างถูกต้องหรือไม่ด้วย แต่การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตาม A.O.U. ดังกล่าว ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่หรือเจ้าหน้าที่อื่นคนใดของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการนี้เคยดำเนินการมาก่อน โดยเฉพาะพยานโจทก์ที่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ต่างเบิกความว่า มีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพียงครั้งเดียวเท่านั้น และได้ความว่า จำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ประกอบกับไม่มีพยานโจทก์ปากใดเบิกความยืนยันว่าได้มีการนำเสนอรายละเอียดของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุมโดยละเอียดชัดเจน อันแสดงว่ารายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าตามใบเสนอราคาเป็นเรื่องที่ต้องนำไปพิจารณาก่อนตัดสินใจทำสัญญาซื้อ

ขายกันในลำดับต่อไป กรณีจึงเป็นการยากที่จำเลยทั้งสี่จะศึกษารายละเอียดทั้งหมดได้ทัน อีกทั้งเมื่อนางประพิมพ์ บริสุทธิ์ ซึ่งร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ รายหนึ่งมีข้อทักท้วงว่าควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้พิจารณา ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาแล้วเห็นว่า เอกสารข้อตกลงดังกล่าวมีความชัดเจนแล้วไม่มีสิ่งใดขัดข้อง ในที่สุดคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงมีความเห็นเพียงว่าขอรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว แต่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ยังได้เสนอความเห็นด้วยว่า ในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. นับได้ว่าเป็นการพยายามที่จะดำเนินการในเบื้องต้นเพื่อให้เกิดความถูกต้องแล้ว แต่ในวันเดียวกันนายสมิคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เร่งรีบรวบรัดมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามใน A.O.U. โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องในด้านกฎหมายก่อนตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมคิดกับการดำเนินการในขั้นตอนนี้แต่อย่างใด เมื่อพิจารณาประกอบกับว่า จำเลยทั้งสี่ไม่เคยได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่นายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ข้อเท็จจริงตามการไต่สวนจึงยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่า จำเลยทั้งสี่ทราบอยู่แล้วว่าร่าง A.O.U. เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อรถและเรือ

ดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาแพงเกินจริง นอกจากนี้ แม้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. 2538 เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ 1 ถึง ๕ เมื่อต่อมาจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่จึงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. 2538 ข้อ 53 (3) ด้วยก็ตาม แต่จากข้อเท็จจริงที่ได้ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการนี้โดยมีหลักการสำคัญข้อหนึ่งว่า ให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียซึ่งมีผลต่อการตกลงราคาซื้อขายกันก็ดี ต่อมาข้อตกลงตาม A.O.U. ได้มีการลงนามผูกพันไปแล้ว ซึ่งตาม A.O.U. ได้ระบุตัวผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายไว้อันเป็นการกำหนดเฉพาะเจาะจงก็ดี และหลังจากนั้นคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษโดยยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ เนื่องจากเห็นว่าเป็นการซื้อโดยตรงจากต่างประเทศก็ดี ดังนี้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันมาเป็นลำดับจนอาจเป็นมูลเหตุทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจไปได้ว่า A.O.U. มีผลผูกพันให้ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยตรงตามราคาสินค้าที่กำหนดไว้เป็นที่

แน่นอนในลักษณะของการค้าต่างตอบแทนระหว่างรัฐต่อรัฐ จำเลยทั้งสี่จึงไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) อีก มิฉะนั้นจะเป็นการขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดตาม A.O.U. ดังที่จำเลยทั้งสี่ให้การและเบิกความยืนยัน อีกทั้งความเห็นของพยานโจทก์ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครก็ไม่มีผู้ใดยืนยันชัดเจนว่าต้องสืบราคา ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่จำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจนถึงวันที่จำเลยทั้งสี่เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงจากบริษัท สไตเออร์ฯ นั้น ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวกับ A.O.U. ไม่ถูกต้อง จึงมีเหตุให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจว่าต้องถือปฏิบัติตามเงื่อนไขใน A.O.U. ส่วนที่ต่อมาภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อสินค้าภายในประเทศโดยวิธีประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อนั้น ก็ปรากฏว่าราคาซื้อขายในคดีนี้มีข้อที่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินการค้าต่างตอบแทนที่มีความผูกพันกันอยู่ และได้มีการเจรจาต่อรองราคาแต่ผู้ขายยืนยันราคาเดิม โดยได้เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่า จำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ทั้งยังเป็นราคาซื้อขายจากต่างประเทศ จึงมีเหตุผลหลายอย่างที่อาจทำให้ราคาซื้อขายแตกต่างจากกรณีทั่วไป ซึ่งในระหว่างที่จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษนั้น ยังไม่มีผู้ใดกล่าวหาว่าราคารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทา สาธารณภัยที่จะจัดซื้อจากบริษัท สไตเออร์ฯ มีราคาแพงกว่าราคา

ท้องตลาด นอกจากนี้ตามพฤติการณ์ที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ กระทำการเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่างๆ ได้โดยไม่ต้องอาศัยจำเลยทั้งสิ้น จึงเป็นไปได้ที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ อาจอาศัยความเป็นผู้บังคับบัญชารวมทั้งการเป็นประธานคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษดำเนินการรวบรัดจนทำให้จำเลยทั้งสิ้นไม่รู้ถึงความเป็นมาแต่ต้น รวมถึงข้อความจริงว่าราคาสินค้าแพงอย่างไม่สมเหตุผล ซึ่งต่อมาข้อเท็จจริงในเรื่องสินค้ามีราคาแพงเกินจริงก็ได้ปรากฏภายหลังจากที่จำเลยทั้งสิ้นได้เสนอความเห็นควรจัดซื้อไปแล้ว ข้อเท็จจริงจากผลการสอบสวนความรับผิดชอบละเมิดก็ระบุว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องราคาของครุภัณฑ์และการไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เกิดจากการที่กรรมการเข้าใจว่าต้องจัดซื้อตามที่ข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U. กำหนดไว้ ตามสำเนาหนังสือกระทรวงการคลังเอกสารหมายเลข ล.๓๖ หน้าที่ ๑๕๗ ถึง ๑๖๙ ดังนั้นตามพฤติการณ์แห่งคดีดังที่วินิจฉัยมามีเหตุผลให้รับฟังได้ตามข้อต่อสู้ของจำเลยทั้งสิ้นว่า จำเลยทั้งสิ้นได้ปฏิบัติหน้าที่ไปตามข้อมูลและข้อเท็จจริงเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นตามความเข้าใจของจำเลยทั้งสิ้น พยานหลักฐานตามการไต่สวนข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสิ้นร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง

วินิจฉัยยกฟ้อง./

นายชัยยุทธ ศรีจำนงค์

(อม.๒๗)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม...../๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย
และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูต ออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปนเซียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมาวันพฤหัสบดีที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธาน กรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนาม

ใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลดำรวจตรือธิลักษณ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้ง คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลดำรวจตรือธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลย ทั้งสี่เป็นกรรมการ ต่อมาพลดำรวจตรือธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท Steyr - Daimler - PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ไว้ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ กับนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗

สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U. มาก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. แม้ A.O.U. กำหนดผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้สั่งซื้อ เพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือ

ให้สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อขาย โดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ใน ประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มียุทธศาสตร์ในในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...”

แต่ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย รายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิด โอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้ง สี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียว เท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการ ดำเนินการต่อรองราคาของจำเลยทั้งสี่กับพวกโดยนับตั้งแต่วันที่นายสมศรีมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับ พวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมศรี คือ วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับ พวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองให้เป็นจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวก กระทำในลักษณะเพียงเพื่อให้เห็นว่าการต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เสนอบันทึกลงนามจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่

กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวดเร็วในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบว่ารถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกัน มีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิต และจำหน่ายหลายรายในประเทศ ซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๔๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่าง ขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ

๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีทีบี จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อเพิ่ม บริษัทสไตเออร์ ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไป ลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน ๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้ กรุงเทพมหานครจัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารถเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้ กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษ

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอ
ราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การรายงานการไต่สวนตลอดจนพยานหลักฐานที่ศาลฎีกา
แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า
ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัด
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่
๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔
ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนัก
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้
สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต
ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้ง
อุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคา (OFFER NO.๘๗๐/๐๔/๐๓/๕๘) ของบริษัท
สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถและเรือ
ดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อมาวันพฤหัสบดีที่ ๒๖
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทย และ
สาธารณรัฐออสเตรีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธการค่าต่างตอบ
แทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งคณะรัฐมนตรี

ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้ในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ. ๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอความเห็นไปยังนายสมัครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ใน A.O.U. ซึ่งในวันเดียวกันนายสมัครมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ ๑ ของ A.O.U. กำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการค้า การซื้อ และการขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐ ออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสโตนเอร์ฯ ซึ่งการจัดหารถดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะ ได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ และตามข้อ ๑ ของ A.O.U. ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอน ไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมา พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่า ด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อ รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทา สาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ พักพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ พักพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทา สาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขอ อนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่

ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย เพื่อขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมาพลตำรวจตรี อธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่สูงเกินไป จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่า ยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จากบริษัท Steyr - Daimler - PuchSpezialfahrzeug AG & Co

KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ในราชการต่อไป ตามเอกสารหมายเลข ๖.๒๓ ในวันเดียวกันนายสมักรมีหนังสือถึง นายโกคินรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินได้อนุมัติตามที่ กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมักร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนาย มาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขาย ในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบกับราคากับราคาจัดซื้อของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อรวมเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนแล้วได้ยื่นฟ้อง นายโกคิน นายประชา มาลีนนท์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ บริษัทสไตเออร์ฯ และ นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุด

แล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหาจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ตามเอกสารหมาย จ.๑๓ แล้ว จำเลยทั้งสี่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการนี้โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ตามเอกสารหมาย จ.๑๔ จำเลยทั้งสี่กับกรรมการอื่นรวม ๑๑ คนจึงได้ร่วมกันพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือร่าง A.O.U. ก่อนที่จะมีการลงนาม ซึ่งตามปกติการเจรจาในขั้นนี้น่าจะเป็นเพียงกรอบของความตกลงเบื้องต้นก่อน แต่ร่าง A.O.U. ฉบับนี้ได้กำหนดพันธกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่ต้องผูกพันในการทำสัญญาซื้อขายต่อกัน โดยระบุตัวคู่สัญญาที่จะทำข้อตกลงซื้อขายกันไว้เป็นการล่วงหน้าแล้ว คือรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย โดยกรุงเทพมหานคร ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนต่างประเทศที่รัฐบาล

แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียกำหนด รวมถึงการกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในการซื้อขายตามข้อตกลง นั้น เมื่อจำเลยทั้งสองมีหน้าที่ในการบริหารโครงการดังกล่าวให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครให้เป็นไปโดยถูกต้อง จำเลยทั้งสองจะต้องมีโอกาสดูแลหาความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอันรวมถึงการตรวจสอบ ร่าง A.O.U. ที่กำหนดข้อผูกพันดังกล่าวว่าได้ดำเนินการอย่างถูกต้องหรือไม่ด้วย แต่การดำเนินการ จัดซื้อจัดจ้างตาม A.O.U. นั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองหรือเจ้าหน้าที่อื่นคนใดของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการนี้เคยดำเนินการมาก่อน โดยเฉพาะพยานโจทก์ที่เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ต่างเบิกความว่ามีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพียงครั้งเดียวเท่านั้น และได้ ความเป็นว่าจำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมประชุม ประกอบกับไม่มีพยานโจทก์ปากใดเบิกความยืนยันว่าได้มี การนำเสนอรายละเอียดของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุมโดยละเอียดชัดเจน อันแสดงว่า รายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าตามใบเสนอราคาเป็นเรื่องที่ต้องนำไปพิจารณาจนตัดสินใจ ทำสัญญาซื้อขายกันในลำดับต่อไป กรณีจึงเป็นการยากที่จำเลยทั้งสองจะศึกษารายละเอียดทั้งหมดได้ทัน อีกทั้งเมื่อนางประพิมพ์ บริสุทธิ์ ซึ่งร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ รายหนึ่งมีข้อทักท้วงว่า ควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้พิจารณา ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็ได้ให้สำนัก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารข้อตกลงดังกล่าวมีความชัดเจน แล้วไม่มีสิ่งใดขัดข้อง ในที่สุดคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงมีความเห็นเพียงว่าขอรับทราบ ข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยเฉพาะพยานโจทก์ปากนายเกรียงพล พัฒนรัฐ ซึ่งได้เข้าร่วมประชุม ด้วย เบิกความว่า ที่ประชุมเพียงมีมติรับทราบร่าง A.O.U. เท่านั้น ไม่รับรองร่าง A.O.U. แต่อย่างใด

และคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ยังได้เสนอความเห็นด้วยว่า ในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. หลังจากนั้นไม่มีการเรียกประชุมอีกเลย นับได้ว่าเป็นการพยายามที่จะดำเนินการในเบื้องต้นเพื่อให้เกิดความถูกต้องแล้ว แต่ในวันเดียวกันนายสมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เร่งรีบรวบรัดมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องในด้านกฎหมายก่อนตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมคบคิดกับการดำเนินการในชั้นตอนนี้แต่อย่างใด เมื่อพิจารณาประกอบกับว่า จำเลยทั้งสี่ไม่เคยได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่นายเฮอเบิร์ตทริกเชิล เอกอัครราชทูตแห่งสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ข้อเท็จจริงตามการไต่สวนจึงยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะบ่งชี้ว่าจำเลยทั้งสี่ทราบอยู่แล้วว่าร่าง A.O.U. เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อหรือและเรือดပ်เพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาแพงเกินจริง นอกจากนี้ แม้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แต่ก็ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จะจัดซื้อหรือไม่และราคาที่จัดซื้อถูกหรือแพง เมื่อต่อมาจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่มีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ด้วยก็ตาม แต่จากข้อเท็จจริงที่ได้ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติ

อนุมติโครงการนี้โดยมีหลักการสำคัญข้อหนึ่งว่า ให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียที่ดี ต่อมาข้อตกลงตาม A.O.U. ได้มีการลงนามผูกพันไปแล้ว ซึ่งตาม A.O.U. ได้ระบุตัวผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายไว้ก็ดี และหลังจากนั้นคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษโดยยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ เนื่องจากเห็นว่าเป็นการซื้อโดยตรงจากต่างประเทศก็ดี ดังนี้ ข้อเท็จจริงดังกล่าวจึงมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันมาเป็นลำดับจนอาจเป็นมูลเหตุทำให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจไปได้ว่า A.O.U. ดังกล่าวมีหลักการสำคัญที่กำหนดไว้ให้ต้องปฏิบัติตามและมีผลผูกพันให้ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยตรงตามราคาสินค้าที่กำหนดไว้เป็นที่แน่นอนในลักษณะของการค้าต่างตอบแทนระหว่างรัฐต่อรัฐ จำเลยทั้งสี่จึงไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) อีก มิฉะนั้นจะเป็นการขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดตาม A.O.U. ดังที่จำเลยทั้งสี่ให้การและเบิกความยืนยัน ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครซึ่งค่อนข้างยุ่งยากต่อการตีความ เพราะแม้แต่ความเห็นของพยานโจทก์ที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่างก็ไม่มีผู้ใดยืนยันชัดเจนว่าจำเป็นต้องสืบราคา จำเลยทั้งสี่อาจเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ นอกจากนั้นข้อเท็จจริงยังได้ความจากการไต่สวนว่า ในช่วงระยะเวลาที่จำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจนถึงวันที่จำเลยทั้งสี่เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่าเห็นควรจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ นั้นยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าเนื้อหาและขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวกับ A.O.U. ดังกล่าวไม่ถูกต้อง จึงมี

เหตุให้จำเลยทั้งสี่เข้าใจว่าต้องถือปฏิบัติตามเงื่อนไขใน A.O.U. ต่อไปเวลานั้น ส่วนที่ต่อมาภายหลังปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อนั้น ราคาซื้อขายในคดีนี้มีข้อที่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินการค้าต่างตอบแทนที่มีความผูกพันกันอยู่ และผู้ขายได้เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ เครื่องมือที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่า จำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศด้วย อันอาจมีผลทำให้ราคาซื้อขายแตกต่างจากกรณีทั่วไป ซึ่งในระหว่างที่จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษนั้น ยังไม่มีผู้ใดกล่าวหาว่าราคารัดดับเพลิงและอุปกรณ์การดับเพลิงที่จะจัดซื้อจากบริษัทสไตเออร์ ๖ มีราคาแพงกว่าราคาท้องตลาดเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ตามพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ เข้าเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อมาแต่ต้น ตั้งแต่ยังรับราชการที่กองบังคับการตำรวจดับเพลิง แล้วมีข่าวการถ่ายโอนภารกิจดับเพลิง โดยเป็นผู้พาผู้แทนของบริษัทสไตเออร์ ๖ ไปพบนายประชา มาสินนธ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น และเป็นผู้กำกับดูแลงานของกรุงเทพมหานครเพื่อให้ช่วยผลักดันการขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์สาธารณภัยดังกล่าว เมื่อมีการโอนภารกิจดับเพลิงไปยังกรุงเทพมหานครแล้วพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ก็ขอโอนย้ายตามไปผลักดันการจัดซื้อในครั้งนี้อาจจะเป็นผลสำเร็จ เช่นนี้ เห็นได้ว่าพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ได้กระทำการเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องอาศัยจำเลยทั้งสี่ อาทิเช่น การที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี โดยไม่ส่งร่างข้อตกลงไปให้กระทรวงการต่างประเทศพิจารณา ก่อน และกรณีที่จำเลยที่ ๑ เสนอให้ส่งร่างข้อตกลงซื้อขายไปให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา ก่อน

แต่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ขอถอนเรื่องดังกล่าวกลับคืนมา จึงเป็นไปได้ที่พลตำรวจตรี อธิลักษณ์ อาจอาศัยความเป็นผู้บังคับบัญชา รวมทั้งการเป็นประธานคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษดำเนินการรวบรวมจนทำให้จำเลยทั้งสี่ไม่รู้ถึงความเป็นมาแต่ต้นในการที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ผลักดันการจัดซื้อดังกล่าว และข้อความจริงว่าราคาสินค้าแพงอย่างไม่สมเหตุผล ซึ่งต่อมาข้อเท็จจริงในเรื่องสินค้ามีราคาแพงเกินจริงก็ได้ปรากฏภายหลังจากที่จำเลยทั้งสี่ได้เสนอความเห็นควรจัดซื้อไปแล้ว ซึ่งความข้อนี้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามรายงานผลการสอบสวนของคณะกรรมการสอบสวนความรับผิดชอบทางละเมิดที่ระบุว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ในเรื่องราคาของครุภัณฑ์ และการไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เกิดจากการที่กรรมการเข้าใจว่าต้องจัดซื้อตามที่ข้อตกลงความเข้าใจ A.O.U. กำหนดไว้ตามสำเนาหนังสือกระทรวงการคลังเอกสารหมายเลข ๓๖ หน้า ๑๕๗ ถึง ๑๖๙ ประกอบกับข้อเท็จจริงไม่ได้ความว่าจำเลยทั้งสี่มีความสนิทสนมหรือได้ร่วมกับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นพิเศษในการเร่งรัดผลักดันโครงการเพื่อให้มีการจัดซื้อแต่อย่างใด ดังนั้น พยานหลักฐานจากการไต่สวนยังไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ว่าจำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริต อันเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บริษัทสไคเออร์ฯ โดยมิชอบ เป็นเหตุให้รัฐเสียหายดังที่โจทก์ฟ้องแต่อย่างใด การกระทำของจำเลยทั้งสี่จึงไม่เป็นความผิดตามฟ้อง

จึงวินิจฉัยให้ยกฟ้อง/

นายอดิศักดิ์ ปัตรวลี

(อม.๒๗)
ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/๒๕๖๑
คดีหมายเลขแดงที่ อม...../๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโท รักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย
และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป

สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่จึงเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๘,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อมาวันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ นายสมิคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (Agreement Of Understanding) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมาคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ

พัสตุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ พัสตุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วย พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคา ลงอีก บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือแจ้งยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและ นอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของ บริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัด กรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท Steyr - Daimler – PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ในราชการ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติ จัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการจากบริษัท สไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามใน ข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อกับนายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อ ระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกัน จำเลย ทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดย วิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือ

ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U. มาก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. แม้ A.O.U. กำหนดตัวผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติอนุญาติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคูณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตระดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อด้วยการสืบราคานำมาเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ๕๓ (๓) แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติดังกล่าว จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติดังกล่าว และจำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ แต่ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ นอกจากต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียว และภายในเวลาประมาณ ๕ วัน นับแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่นายสมักรมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จนถึงวันที่ ๒๕ สิงหาคม

๒๕๔๗ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถเรือดักเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมัคร ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทดังกล่าวเป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร โดยไม่มีการพิจารณารายละเอียดสินค้าและราคาที่จะต่อรองอย่างจริงจัง หากแต่กระทำเพื่อให้เห็นว่าการขอต่อรองราคาแล้ว และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ยังเสนอบันทึกรขออนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการทั้งสองดังกล่าวย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทรายเดียว โดยมีคำคำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการโดยเร่งรีบและรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับรถ เรือดักเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันที่มีผู้ผลิตและจำหน่ายหลายรายในประเทศ ซึ่งสามารถสอบหรือเปรียบเทียบราคาจากผู้ผลิตหรือจำหน่ายรายอื่นได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่า การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อโดยไม่ดำเนินการสืบราคา และพิจารณารายละเอียดของราคารถเรือดักเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้ต้องจัดซื้อในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้อง

จัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควรซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และกระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การรายงานการไต่สวนตลอดจนพยานหลักฐานที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัด กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลย ที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลย ที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขาธิการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้ กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดัดเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัท สไตเออร์ฯ) สำหรับรถและเรือดัดเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทย และ สาธารณรัฐออสเตรเลีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้ โดยต้องยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไคเอร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ในการประชุมของคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมี หลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มี หรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศ และให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้ำต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดการรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (Agreement Of Understanding) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เสนอความเห็นไปยังนายสมัครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้ สำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใด จะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตาม

เอกสารดังกล่าว ซึ่งในส่วนของความถูกต้องด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. ซึ่งในวันเดียวกันนายสมัคร มีบันทึกลงนามให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ ๑ กำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการค้าซื้อ และการขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งมีรายละเอียดการจัดหาและคุณลักษณะเฉพาะของสินค้ากำหนดไว้ในผนวก ๑ และตามข้อ ๑ ยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิต ชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ขอยกเว้นไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ ต่อคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข ๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ และขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งประกอบไปด้วยเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้แก่ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็น

กรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทยขอให้แจ้งบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยรวมทั้งบริการต่าง ๆ ดังกล่าว ในวันต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีหนังสือขอลดราคาไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ อีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ยืนยันราคาเดิม โดยเสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนด จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อใช้ในราชการต่อไป ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๓ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัยดังกล่าวจากบริษัท สไตเออร์ฯ ถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ลงนามในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เมื่อเปรียบเทียบกับ

ราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ ได้แก่ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อพร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่างขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิดรวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่ว่าจ้างบริษัทซีพีบี จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้กรุงเทพมหานคร ในราคาลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วได้ยื่นฟ้องนายโกคิน จำเลยที่ ๑ นายประชา มาสินนธ์ จำเลยที่ ๒ นายวัฒนา เมืองสุข จำเลยที่ ๓ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ จำเลยที่ ๔ บริษัทสไตเออร์ฯ จำเลยที่ ๕ และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยตามลำดับ ต่อมาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าจำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริต ดังกล่าว จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช.พิจารณาแล้วมี มติเป็นเอกฉันท์ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสี่มีมูลความผิดตามข้อกล่าวหา จึงส่งสำนวนการไต่สวนให้ อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่า จำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัย ในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ แล้ว จำเลยทั้งสี่กับบุคคลอื่นรวม ๑๑ คน ได้รับคำสั่ง แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนัก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่พิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่อง การจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (Agreement Of Understanding) หรือร่าง A.O.U. โดยเจรจากรอบข้อตกลงในเบื้องต้นก่อนที่จะมีการลงนาม แต่เนื่องจากร่าง A.O.U. กำหนด พันธกรณีให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องผูกพันในการทำสัญญาซื้อขายต่อกัน ได้แก่ การระบุ ตัวคู่สัญญาว่า รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยโดยกรุงเทพมหานคร จะต้องทำข้อตกลงซื้อขายกับ บริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนในต่างประเทศที่รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียกำหนดและยัง กำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระไว้ด้วย ดังนี้ เมื่อจำเลยทั้งสี่ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่บริหารโครงการ ดังกล่าวให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติของ กรุงเทพมหานคร ฯ ให้เป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่ได้โต้แย้งหรือตั้ง ข้อสังเกตเงื่อนไขข้อตกลงดังกล่าว ข้อได้เปรียบเสียเปรียบในการปฏิบัติตามข้อตกลงของบริษัทผู้ขาย

ตาม A.O.U. ในการจัดซื้อจำเลยทั้งสี่จะอ้างว่าได้มีการนำเสนอรายละเอียดคุณลักษณะของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุม ทั้งไม่มีความรู้และไม่มีเวลาเพียงพอที่จะศึกษาจึงไม่ทันได้ไตร่ตรองให้ละเอียดรอบคอบหาได้ไม่ การที่จำเลยทั้งสี่เพียงแต่มีความเห็นรับทราบร่างข้อตกลง A.O.U. ตามเอกสารเพื่อส่งไปให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาต่อไปนั้น จึงหาใช่เป็นการกระทำที่จะเป็นเหตุให้พ้นจากความรับผิดชอบแต่อย่างใด และยังเข้าข่ายเป็นการละเว้นในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยประการหนึ่ง เมื่อจำเลยทั้งสี่มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของร่าง A.O.U. แต่กลับไม่ได้ดำเนินการตามหน้าที่ร่าง A.O.U. จึงเป็นเพียงข้ออ้างเพื่อนำไปสู่การจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์ดับเพลิงจากบริษัทไต้เออร์ ฯ ในราคาที่สูงเกินจริง ซึ่งจำเลยทั้งสี่ร่วมเป็นกรรมการจัดซื้อจัดจ้างอีกสถานะหนึ่ง อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทไต้เออร์ ฯ ย่อมถือเป็นข้อพิรุณของจำเลยทั้งสี่ นอกจากนี้ในการปฏิบัติตามร่าง A.O.U. ดังกล่าวคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครยังต้องมีมติอนุมัติยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ฯ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตามร่าง A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ซึ่งแสดงว่าร่าง A.O.U. ดังกล่าวไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามเงื่อนไขข้อบัญญัติการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นระเบียบเพื่อควบคุมป้องกันมิให้เกิดการทุจริตของการจัดซื้อและการใช้ในราชการกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษกลับเสนอความเห็นใน การจัดซื้อเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการ ตามเอกสารหมาย จ.๒๓ แต่ไม่เสนอปัญหาเรื่องจัดซื้อราคาสูงให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาอย่างน้อยก็อาจเป็นประเด็นให้ผู้มีอำนาจสั่งการในลำดับถัดๆ ไปได้หยิบยกขึ้นพิจารณา อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในเชิงตรวจสอบ เมื่อข้อเท็จจริงจากการไต่สวนได้ความว่า ราคารถและเรือพร้อมอุปกรณ์การดับเพลิงที่จะจัดซื้อจากบริษัทไต้เออร์ ฯ มีราคาแพงกว่าราคาท้องตลาดเป็นอย่างมาก

พยานหลักฐานตามทางไต่สวนจึงรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่า จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตตามฟ้อง

วินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสี่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ประกอบ มาตรา ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ การกระทำของจำเลยทั้งสี่เป็นการกระทำความผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่เนื่องจาก องค์คณะมีมติเสียงข้างมากให้พิพากษายกฟ้อง กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยโทษจำเลย./

นายเสรี เพศประเสริฐ

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม. / ๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
	นางสาวสุทิพย์ ทิพสุวรรณ ที่ ๒	
	พันตำรวจเอกพิชัย เกรียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
	พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวราหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมาย
และคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ

กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป
ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงาน โดยจำเลยทั้งสองได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย
ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท โดยวิธีพิเศษ ซึ่งสืบเนื่องจากนายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูต
ออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทา
สาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุค สเปเชียล ฟาห์รชอย เอจี แอนด์ โค
เคจี (Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย) จำนวน ๑๘ รายการ ต่อ
นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติโครงการ
ดังกล่าว วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร มีคำสั่งแต่งตั้ง
คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรี
อริลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธาน
กรรมการ จำเลยที่ ๑ และที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และ
จำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้พิจารณาร่างข้อตกลง
ของความเข้าใจในเรื่องการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF
UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. แล้วรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความ
ถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเสนอ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ มีการร่วมกันลงนาม

ใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมา คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ เสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็น กรรมการ ต่อมาพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์มีหนังสือไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่าราคาที่เสนอมานั้นยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูงจึงขอให้ลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือยืนยันราคาเดิม แต่เสนอ เพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของบริษัทสไตเออร์ฯ วันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า เห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และ ครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทย ประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท Steyr - Daimler - PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ไว้ในราชการต่อไป ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทา สาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินอนุมัติ ตามที่เสนอ ในวันเดียวกันนายสมัครได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อกับนายมาริโอ มีนาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในฐานะผู้ขาย ทั้งนี้ เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ถึงวันที่ ๒๗

สิงหาคม ๒๕๔๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกัน จำเลยทั้งสี่ในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ กับพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะ ประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ ก่อนที่จำเลยทั้งสี่กับพวกจะได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกเคยได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งได้ร่วมกัน พิจารณาและรับทราบร่าง A.O.U. มาก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. แม้ A.O.U. กำหนดผู้ขายคือ บริษัทไฮเตอร์ฯ และมีการกำหนดราคาไว้แล้ว ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานครมีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะ กรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตรถดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบ ในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ ซึ่งเป็นการดำเนินการตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ที่กำหนดไว้ว่า “การซื้อโดยวิธีพิเศษ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศให้คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เสนอผู้ สั่งซื้อ เพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้

สถานเอกอัครราชทูต หรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อขาย โดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศที่มีอยู่ใน ประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้...” แต่ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคาสินค้าประเภทเดียวกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายใด เพื่อ เปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มี การเสนอราคาและต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคา อย่างเป็นธรรม ซึ่งเป็นการขัดต่อข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และจำเลยทั้งสี่ กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการ ใด ๆ นอกจากดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาการดำเนินการต่อรองราคาของจำเลย ทั้งสี่กับพวกโดยนับตั้งแต่วันที่นายสมัครมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดย วิธีพิเศษ คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ จนถึงวันที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็น ให้จัดซื้อรถเรือดัดเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมัคร คือ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น โดยจำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรอง ราคาไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบเมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ โดยไม่มีการพิจารณา รายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองให้เป็นจริงจัง แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกกระทำในลักษณะ เพียงเพื่อให้เห็นว่าการขอต่อรองราคาแล้วเท่านั้น และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เสนอบันทึกขอ อนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัทสไตเออร์ฯ การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้

เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ มิใช่มุ่งหมายแต่จะซื้อสินค้าจากบริษัทไต้เออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหายที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวดเร็วในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการมติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาประกอบว่า รถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยเป็นสินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิต และจำหน่ายหลายรายในประเทศ ซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อ กล่าวคือ รถดับเพลิงขับเคลื่อนสี่ล้อ พร้อมเครื่องสูบน้ำแบกหาม จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๒,๑๕๔,๐๕๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๔๕,๘๗๕,๖๐๐ บาท รถดับเพลิงพร้อมบันไดสูง ๑๓ เมตร จำนวน ๙ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๑๔๓,๒๐๐ บาท คิดรวม ๙ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑๕๔,๒๘๘,๘๐๐ บาท รถดับเพลิงบรรทุกน้ำ ๒,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๑๔๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๔๕๕,๓๗๐ บาท คิดรวม ๑๔๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๒,๒๒๕,๕๗๓,๒๘๐ บาท รถบรรทุกน้ำ ๑๐,๐๐๐ ลิตร จำนวน ๗๒ คัน แพงกว่าคันละ ๑๕,๑๘๙,๑๐๐ บาท คิดรวม ๗๒ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๑,๐๙๓,๖๑๕,๒๐๐ บาท รถไฟฟ้าส่องสว่างขนาด ๓๐ เควีเอ (KVA) จำนวน ๔ คัน แพงกว่าคันละ ๑๗,๘๗๗,๑๒๕ บาท คิดรวม ๔ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๗๑,๕๐๘,๕๐๐ บาท รถดับเพลิงเคมี จำนวน ๗ คัน แพงกว่าคันละ ๕๖,๕๗๗,๒๕๐ บาท คิด

รวม ๗ คัน แพงกว่าเป็นเงิน ๓๙๖,๐๔๐,๗๕๐ บาท เรือดับเพลิง บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ได้ผลิตเอง แต่
ว่าจ้างบริษัทซีทีบีท์ จำกัด ผลิตและประกอบในราคาลำละ ๑๔,๓๐๐,๐๐๐ บาท แล้วนำมาขายให้
กรุงเทพมหานคร ลำละ ๒๕,๔๖๒,๑๐๐ บาท เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องเสียงบประมาณในการจัดซื้อ
เพิ่ม บริษัทสไตเออร์ฯ ได้ประโยชน์เป็นเงินไป ลำละ ๑๑,๑๖๒,๑๐๐ บาท รวม ๓๐ ลำ เป็นเงิน
๓๓๔,๕๒๓,๓๐๐ บาท การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อเรือ
ดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้
พิจารณารายละเอียดของราคารเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์
ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อเรือ
ดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร ทำให้กรุงเทพมหานครได้รับความ
เสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวกจึงเป็นการกระทำโดยร่วมกันดำเนินการโดยจงใจไม่ปฏิบัติให้
ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใด ๆ ที่ไม่ชอบด้วย
ระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้
บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีส่วนได้เสียเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้อง
จัดซื้อเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควร อันเป็นเหตุให้เกิดความ
เสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายเรือดับเพลิงและ
อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่ศาลาว่าการ
กรุงเทพมหานคร ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร และ
กระทรวงมหาดไทย ถนนอัษฎางค์ กรุงเทพมหานคร เกี่ยวพันกัน ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมาย

อาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒

จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การรายงานการไต่สวนตลอดจนพยานหลักฐานที่ศาลฎีกา แผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไต่สวนเพิ่มเติมแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัด กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้กรุงเทพมหานคร นายเฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิงรวมทั้ง อุปกรณ์ป้องกันบรรเทา สาธารณภัย พร้อมทั้งใบเสนอราคา (OFFER NO.๘๗๐/๐๔/๐๓/๕๘) ของบริษัท สไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์ฯ) สำหรับรถและเรือดับเพลิง จำนวน ๑๘ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทย และ สาธารณรัฐออสเตรเลีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้โดยยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร นำโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

ซึ่งคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติโครงการดังกล่าวโดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็นและที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ ๒๘๒๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ ร่วมเป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารโครงการและเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ อีกหน้าที่หนึ่ง วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประชุมพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และในวันเดียวกัน พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เสนอความเห็นไปยังนายสมัครว่า คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความเห็นรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว โดยในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ใน A.O.U. ซึ่งในวันเดียวกันนายสมัครมีบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. จากนั้นวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มีการร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ ๑ ของ A.O.U. กำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการค้า การซื้อ และการขายระดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จากสาธารณรัฐ ออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสโตนเอร์ฯ ซึ่งการจัดหารถดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะ ได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ และตามข้อ ๑ ของ A.O.U. ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิดเพิกถอน ไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ต่อมา พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ดำเนินการขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อคณะกรรมการว่า ด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของ กรุงเทพมหานคร ครั้งที่ ๔/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อ รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ พักฯ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การ พักฯ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับ ชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ พร้อมทั้งเสนอขออนุมัติ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเคยเป็นบุคคลที่ได้รับ

การแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ จำเลยทั้งสี่เป็นกรรมการ ในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ในฐานะประธานกรรมการ จัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย เพื่อขอให้แจ้งไปยัง บริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อให้ยื่นเสนอราคาพร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ในวันต่อมาพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ได้มีหนังสือไปยัง กรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ เพื่อแจ้งว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคาลงอีก แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ แจ้งว่า ยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไร และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษทั้งหมดรับทราบ พร้อมทั้งได้ลงลายมือชื่อรับทราบท้ายหนังสือของ บริษัทสไตเออร์ฯ ดังกล่าว ในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้เสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯ แล้ว เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จากบริษัท Steyr - Daimler – PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG,

ออสเตเรีย เพื่อใช้ในราชการต่อไป ตามเอกสารหมายเลข ๖.๒๓ ในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึง นายโกคินรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการดังกล่าวจากบริษัทสไตเออร์ฯ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินได้อนุมัติตามที่ กรุงเทพมหานครเสนอ ในวันเดียวกันนายสมัคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ได้ลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ขาย ซึ่งข้อตกลงซื้อขายได้กำหนดให้กรุงเทพมหานครซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท เมื่อเปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อรวมเป็นเงินประมาณ ๔,๔๒๐,๔๒๕,๔๓๐ บาท เป็นเหตุให้เสียหายแก่รัฐ ต่อมาคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนแล้วได้ยื่นฟ้อง นายโกคิน นายประชา มาลีนนท์ นายวัฒนา เมืองสุข พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ บริษัทสไตเออร์ฯ และ นายอภิรักษ์ โกษะโยธิน เป็นจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๖ ตามลำดับต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๖ ว่า จำเลยที่ ๒ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี จำเลยที่ ๔ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/

๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว หลังจากนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนและกล่าวหาว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธและชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าการกระทำของจำเลยทั้งสี่มีความผิดอาญาตามข้อกล่าวหาจึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุดยื่นฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยมีว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้องหรือไม่ เห็นว่า ภายหลังจากที่คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ ได้มีมติอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๓ แล้ว จำเลยทั้งสี่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโครงการนี้โดยจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการฯ) ตามเอกสารหมายเลข จ.๑๔ จำเลยทั้งสี่กับกรรมการอื่นรวม ๑๑ คนจึงได้ร่วมกันพิจารณาร่างข้อตกลงความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือร่าง A.O.U. ก่อนที่จะมีการลงนาม ซึ่งตามปกติการเจรจาในขั้นนี้น่าจะเป็นเพียงกรอบของความตกลงเบื้องต้นก่อน แต่ร่าง A.O.U. ฉบับนี้ได้กำหนดพันธกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่ต้องผูกพันในการทำสัญญาซื้อขายต่อกัน โดยระบุตัวคู่สัญญาที่จะทำข้อตกลงซื้อขายกันไว้เป็นการล่วงหน้าแล้ว คือรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยโดยกรุงเทพมหานคร ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งเป็นบริษัทเอกชนต่างประเทศที่รัฐบาลแห่ง

สาธารณรัฐออสเตรียกำหนด รวมถึงการกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในการซื้อขายตามข้อตกลงนั้น แม้จำเลยทั้งสี่มีหน้าที่ในการบริหารโครงการดังกล่าวให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครให้เป็นไปโดยถูกต้อง ซึ่งย่อมจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอันรวมถึงการตรวจสอบร่าง A.O.U. ที่กำหนดข้อผูกพันดังกล่าวว่าได้ดำเนินการอย่างถูกต้องหรือไม่ด้วย แต่การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตาม A.O.U. นั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่หรือเจ้าหน้าที่อื่นคนใดของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการนี้เคยดำเนินการมาก่อน โดยเฉพาะพยานโจทก์ซึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ เบิกความว่ามีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพียงครั้งเดียวเท่านั้น ประกอบกับไม่มีพยานโจทก์ปากใดยืนยันว่าได้มีการนำเสนอรายละเอียดของสินค้าและใบเสนอราคาต่อที่ประชุมโดยละเอียดชัดเจน อันแสดงว่ารายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของสินค้าตามใบเสนอราคาเป็นเรื่องที่ต้องนำไปพิจารณาก่อนตัดสินใจทำสัญญาซื้อขายกันในลำดับต่อไป กรณีจึงเป็นการยากที่จำเลยทั้งสี่จะศึกษารายละเอียดทั้งหมดได้ทัน อีกทั้งเมื่อนางประพิมพ์ บริสุทธิ์ ซึ่งร่วมเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ รายหนึ่งมีข้อทักท้วงว่าควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นผู้พิจารณา ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ก็ได้ให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารข้อตกลงดังกล่าวมีความชัดเจนแล้วไม่มีสิ่งใดขัดข้องแล้ว ในที่สุดคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จึงมีความเห็นเพียงว่าขอรับทราบข้อตกลงตามเอกสารดังกล่าว แต่คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ยังได้เสนอความเห็นด้วยว่า ในส่วนของความถูกต้องในด้านกฎหมาย เห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. นับได้ว่าเป็นการพยายามที่จะดำเนินการ

ในเบื้องต้นเพื่อให้เกิดความถูกต้องแล้ว แต่ในวันเดียวกันนายสมัครผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครได้เร่งรีบรวบรวมบันทึกเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามใน A.O.U. โดยไม่ได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบก่อนตามความเห็นของคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ซึ่งก็ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมคบคิดกับการดำเนินการในชั้นตอนนี้ และเมื่อพิจารณาประกอบกับว่า จำเลยทั้งสี่ไม่เคยได้รับรู้หรือเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มแรกที่นายเฮอเบิร์ต ทริกเชิล เอกอัครราชทูตแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ข้อเท็จจริงตามการไต่สวนจึงยังไม่มีเหตุพอที่จะบ่งชี้ว่าจำเลยทั้งสี่ทราบอยู่แล้วว่าร่าง A.O.U. เป็นเพียงข้ออ้างเพื่อจะหาเหตุจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาที่แพงเกินจริง นอกจากนี้ แม้คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ แต่ก็ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่และราคาที่จัดซื้อถูกหรือแพง เมื่อต่อมาจำเลยทั้งสี่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยทั้งสี่จึงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อโดยต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคาเพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) ด้วยก็ตาม แต่จากข้อเท็จจริงที่ได้ความว่า คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติโครงการนี้โดยมีหลักการสำคัญข้อหนึ่งว่าให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียซึ่งมีผลต่อการตกลงราคาซื้อขายกันก็ดี ต่อมาข้อตกลงตาม A.O.U. ได้มีการลงนามผูกพันไปแล้ว ซึ่งตาม A.O.U. ได้ระบุตัวผู้ขายคือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักร

ไทยเปิดเลื้ดเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขายไว้อันเป็นการกำหนดเฉพาะเจาะจงก็ดี และหลังจากนั้นคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อ รถดับเพลิงพร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษโดยยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ๕ เนื่องจากเห็นว่าเป็นการซื้อโดยตรงจากต่างประเทศก็ดี ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันมาเป็น ลำดับเช่นนี้อาจเป็นมูลเหตุทำให้จำเลยทั้งสองเข้าใจไปได้ว่า A.O.U. มีผลผูกพันให้ต้องซื้อสินค้าจาก บริษัทสไตเออร์ฯ โดยตรงตามราคาสินค้าที่กำหนดไว้เป็นที่แน่นอนในลักษณะของการค้าต่างตอบแทนระหว่างรัฐต่อรัฐ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) อีก มิฉะนั้นจะเป็นการขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดตาม A.O.U. ดังที่ จำเลยทั้งสองให้การและเบิกความยืนยัน ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงระยะเวลาที่จำเลยทั้งสองได้รับแต่งตั้งให้เป็น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจนถึงวันที่จำเลยทั้งสองเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานคร ว่าเห็นควรจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงจากบริษัทสไตเออร์ฯ นั้น ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนว่าเนื้อหาและ ขั้นตอนการดำเนินการที่เกี่ยวกับ A.O.U. ไม่ถูกต้อง จำเลยทั้งสองจึงต้องถือปฏิบัติตามเงื่อนไขใน A.O.U. ต่อไปเวลานั้น ประกอบกับปัญหานี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครซึ่งพยาน โจทก์ที่มีหน้าที่จัดซื้อโดยตรงต่างก็ได้ยืนยันชัดเจนว่ามีแนวปฏิบัติให้ต้องสืบราคาเปรียบเทียบกับ ราคาตาม A.O.U. ที่ลงนามแล้ว จำเลยทั้งสองจึงอาจเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ ส่วนที่ต่อมาภายหลังปรากฏ ข้อเท็จจริงว่า เมื่อเปรียบเทียบกับราคาจัดซื้อโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้วพบว่า การ จัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจัดซื้อนั้น ก็ปรากฏว่าราคาซื้อขายในคดีนี้มีข้อที่ต้องคำนึงถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับการดำเนินการค้าต่างตอบแทนที่มี

ความผูกพันกันอยู่ และได้มีการต่อรองราคา ซึ่งผู้ขายยืนยันราคาเดิมแต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิดมูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการ ผักอบรมทั้งในและนอกประเทศ ทั้งยังเป็นราคาซื้อขายจากต่างประเทศ จึงมีเหตุผลหลายประการที่อาจ ทำให้ราคาซื้อขายแตกต่างจากกรณีทั่วไป ซึ่งในระหว่างที่จำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะ คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษนั้นก็ไม่มีผู้ใดกล่าวหาว่าราคาจัดซื้อมีราคาแพงกว่าราคาท้องตลาดเป็น อย่างมาก นอกจากนี้ตามพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่พلتำรวจตรี อธิลักษณ์ กระทำการเร่งรีบรวบรัด ในขั้นตอนก่อนและหลังจากนี้ได้โดยไม่ต้องอาศัยจำเลยทั้งสี่ จึงเป็นไปได้ที่พلتำรวจตรี อธิลักษณ์ อาจอาศัยความเป็นผู้บังคับบัญชา รวมทั้งการเป็นประธานคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ดำเนินการรวบรัดจนทำให้จำเลยทั้งสี่ไม่รู้ถึงข้อความจริงว่าราคาสินค้าแพงอย่างไม่สมเหตุสมผล ซึ่ง ต่อมาข้อเท็จจริงในเรื่องสินค้ามีราคาแพงเกินจริงได้ปรากฏภายหลังจากที่จำเลยทั้งสี่ได้เสนอความเห็น ควรจัดซื้อไปแล้ว ดังนั้น ตามพฤติการณ์แห่งคดีมีเหตุผลให้รับฟังได้ว่า จำเลยทั้งสี่ได้ปฏิบัติหน้าที่ไป ตามข้อมูลและข้อเท็จจริงเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นตามความเข้าใจของจำเลยทั้งสี่ พยานหลักฐานตามการได้ สอนจึงรับฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง

จึงวินิจฉัยยกฟ้อง

นายนพพร โพธิ์ริงสิยากร

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม. /๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง

อัยการสูงสุด	โจทก์
นายสุวิทย์ ศิลาทอง ที่ ๑	
นางสาวสุทิพย์ ทิพย์สุวรรณ ที่ ๒	
พันตำรวจเอกพิชัย เกียงวัฒนศิริ ที่ ๓	
พันตำรวจโทรักศิลป์ รัตนวรหะ ที่ ๔	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

โจทก์ฟ้องว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยทั้งสี่เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๑
ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบ
บริหารงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงานระดับกอง รับผิดชอบงานกฎหมาย หรือปฏิบัติงานกฎหมายใน
ลักษณะผู้เชี่ยวชาญ จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร
มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานของกองวิเคราะห์งบประมาณ จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรอง
ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่ประสานงาน เฝ้าระวัง

ติดตาม ประเมินผล สั่งราชการและปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีหน้าที่รับผิดชอบให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านธุรการและสารบรรณทั่วไป เมื่อระหว่างวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ถึงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๗ เวลากลางวัน ต่อเนื่องกันตลอดมา จำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายในฐานะกรรมการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะ รถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยวิธีพิเศษ กับพวก คือ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ จำเลยที่ ๔ ในคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ หมายเลขแดง ที่ อม. ๗/๒๕๕๖ ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ ร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต กล่าวคือ จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร (คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ) ได้ร่วมกันพิจารณาและรับทราบร่างข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย (AGREEMENT OF UNDERSTANDING) หรือ A.O.U. ก่อนที่จะมีการลงนามใน A.O.U. ร่วมกันระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ที่มีการกำหนดพันธกรณีไว้ว่าให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยต้องซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะรถ เรือดับเพลิงและ

อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ เดมเลอร์ พุก สเปเชียล ฟาร์ทชอย เอจี แอนด์ โค เคจี (บริษัทสไตเออร์) ในราคาขายจำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร แม้จะมีการทำ A.O.U. กำหนดผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดราคาไว้แล้ว เป็นเหตุให้ต้องใช้วิธีการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ เนื่องจากเป็นกรณีต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร มีมติอนุมัติยกเว้นให้ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ - ๕ แล้วก็ตาม แต่ไม่ได้ยกเว้นในเรื่องคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่าเหมาะสมกับราคาที่จัดซื้อหรือไม่ และราคาที่จัดซื้อว่าถูกหรือแพง จำเลยทั้งสี่กับพวกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษยังคงมีหน้าที่ต้องพิจารณาคุณภาพสิ่งของที่จัดซื้อว่ามีความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ โดยเฉพาะกรณีนี้มีบริษัทผู้ผลิตระดับเพลิงหลายราย จึงต้องพิจารณาในเรื่องราคาด้วยการสืบราคา เพื่อเปรียบเทียบในการเจรจากับผู้เสนอราคา เพื่อหาความเหมาะสมของราคาที่จัดซื้อซึ่งเป็นการดำเนินการตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) แต่จำเลยทั้งสี่กับพวกไม่ได้ดำเนินการสืบราคา เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสมของราคาตามอำนาจหน้าที่ จึงไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) จำเลยทั้งสี่กับพวกทราบความเป็นมาและขั้นตอนของการจัดซื้อดังกล่าวว่า ก่อนที่จะมีการทำ A.O.U. ไม่มีการดำเนินการใดๆ เพื่อให้มีการเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคา และต่อรองราคา รวมทั้งไม่มีการแสดงความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม จำเลยทั้งสี่กับพวกดำเนินการต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ เพียงรายเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัท สไตเออร์ฯ เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร และแม้จำเลยทั้งสี่กับพวกต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ แต่เมื่อพิจารณาการ

ต่อรองราคานับแต่วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในขณะนั้นมีคำสั่งแต่งตั้งให้จำเลยทั้งสี่กับพวกเป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจนถึงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ ที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอความเห็นให้จัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และ อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยไปยังนายสมักร มีระยะเวลาดำเนินการเพียงประมาณ ๕ วัน เท่านั้น เมื่อ วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำเลยทั้งสี่กับพวกเพียงแต่มีหนังสือขอต่อรองราคาไปยังบริษัท สไตเออร์ฯ อย่างเร่งรีบ ไม่มีการพิจารณารายละเอียดของสินค้าและราคาที่จะต่อรองจริงจัง และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ เสนอบันทึกขออนุมัติจัดซื้อตามราคาที่ได้รับการยืนยันจากบริษัท สไตเออร์ฯ การที่ จำเลยทั้งสี่กับพวกได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดย วิธีพิเศษ ย่อมมีหน้าที่บริหารโครงการ และดำเนินการจัดซื้อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการและ ประเทศชาติมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการสืบราคาและต่อรองราคาให้ถึงที่สุดเพื่อประโยชน์แก่ทาง ราชการ มิใช่มุ่งหมายจะซื้อสินค้าจากบริษัท สไตเออร์ฯ ให้ได้รายเดียว โดยมีได้คำนึงถึงความเสียหาย ที่ประเทศชาติจะได้รับ ดังนั้น การจัดทำโครงการซึ่งมีความเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่ คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่ เกี่ยวข้อง เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า รถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทา สาธารณภัยดังกล่าวเป็น สินค้าประเภทเดียวกันมีคุณลักษณะของสินค้าในการใช้งานที่มีผู้ผลิต และจำหน่ายหลายรายใน ประเทศซึ่งสามารถสอบราคาหรือหาราคาเปรียบเทียบจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นได้ และเมื่อ เปรียบเทียบราคากับราคาจัดซื้อโดยการประกวดราคาของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้ว พบว่า การจัดซื้อในโครงการนี้มีราคาสูงกว่าสินค้าชนิดเดียวกันที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดซื้อโดยราคาที่จัดซื้อแพงกว่าในท้องตลาดมาก การที่จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้

กรุงเทพมหานครจัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัท สไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จึงเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องจัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ในราคาสูงเกินสมควรทำให้กรุงเทพมหานคร ได้รับความเสียหาย การกระทำของจำเลยทั้งสี่กับพวก จึงเป็นการกระทำ ๆ โดยร่วมกันดำเนินการ โดยจงใจไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายหรือระเบียบกำหนด อันเป็นการร่วมกันกระทำใดๆ ที่ไม่ชอบด้วยระเบียบ และกฎหมายโดยมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันเป็นการเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้มีสิทธิเข้าทำสัญญากับกรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้กรุงเทพมหานคร ต้องจัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในราคาสูงเกินสมควรเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร บริษัทห้างร้านรายอื่นที่มีอาชีพค้าขายรถ เรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และบุคคลอื่นหรือประชาชนที่เกี่ยวข้อง เหตุเกิดที่แขวง เสาชิงช้า เขตพระนคร ขอให้ลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๒ และ ๑๓

จำเลยที่ ๑ ให้การปฏิเสธและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองกฎหมายและคดี จำเลยที่ ๑ ไม่ทราบความเป็นมาและขั้นตอนการจัดซื้อก่อนที่จะมีการทำ A.O.U. จำเลยที่ ๑ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ร่วมกับบุคคลอื่นรวม ๑๑ คน เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๑ เข้าร่วมประชุมพิจารณา A.O.U. พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ แจ้ง

ต่อที่ประชุมว่า A.O.U. เสนอมาโดยทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย เป็นแบบเดียวกับที่เคยทำกับหน่วยงานต่างๆของไทย ได้ตรวจสอบแล้วมีความถูกต้องตามมติคณะรัฐมนตรี จึงนำเสนอเพื่อพิจารณา แต่กรรมการบางคนทักท้วง มีข้อสังเกต และเห็นสมควรให้หน่วยงานเจ้าของเรื่องตรวจสอบความถูกต้องให้ตรงกับมติคณะรัฐมนตรี ส่วนความถูกต้องของกฎหมายให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ จึงมีมติเพียงรับทราบเท่านั้น หลังจากนั้นไม่มีการประชุมและไม่มีการส่งเรื่องให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ พิจารณาอีก เมื่อหน่วยงานเจ้าของโครงการเสนอร่าง A.O.U. มาจึงเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครที่จะเสนอร่าง A.O.U. ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อลงนาม คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุได้ประชุมร่วมกันพิจารณาแล้วมีมติเห็นว่า สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยดำเนินการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยตามมติคณะรัฐมนตรีได้โดยวิธีพิเศษ และอนุมัติยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เนื่องจากมี A.O.U. การจัดซื้อตามโครงการนี้ไม่ต้องสืบราคา คุณภาพและรายละเอียดเนื่องจากการกำหนดผู้ขาย จำนวนเงิน จำนวนสิ่งของ และรายละเอียดสิ่งของไว้ใน A.O.U. แล้ว ไม่มีสิ่งใดที่คณะกรรมการจัดซื้อด้วยวิธีพิเศษต้องพิจารณาอีก เมื่อรายละเอียดทุกอย่างถูกกำหนดไว้แล้ว การดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงไม่ใช้เวลานาน จำเลยที่ ๑ เป็นคนเสนอต่อปลัดกรุงเทพมหานครให้ส่งร่าง A.O.U. ให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจพิจารณา กรณีที่มีการถอนคืนร่าง A.O.U. จากสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นการดำเนินการของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๑ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำเลยที่ ๑ มีหนังสือเสนอผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครระงับการเปิด L/C คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเปรียบเทียบ

ราคาและต่อรองราคาตามอำนาจหน้าที่ แต่ผู้ขายยืนยันราคาเดิมโดยเสนออุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้โดยไม่คิดมูลค่าเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร จำเลยที่ ๑ ไม่ได้ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ไม่ได้กระทำการเพื่่อมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม อันจะถือว่าเป็นการเอื้อประโยชน์แก่บริษัทสไตเออร์ฯ

จำเลยที่ ๒ ให้การและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๒ มีตำแหน่งเป็นรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณของกรุงเทพมหานคร ไม่ได้สังกัดสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่ได้มีส่วนร่วมเสนอโครงการจัดซื้อรถเรือดัดเพลิง ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดรายละเอียดของ A.O.U. และการเสนอให้ลงนามใน A.O.U. ไม่มีส่วนเสนอขออนุมัติยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอขอถอนร่างข้อตกลงซื้อขายจากสำนักงานอัยการสูงสุด ไม่มีส่วนขออนุมัติยกเว้นเรื่องการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีพิเศษที่กำหนดว่ากรณีวงเงินเกิน ๑๐ ล้านบาทต้องขอรับความเห็นชอบจากคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครก่อน ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องเร่งรัดให้มีการเปิด L/C พลดำรวจตริอธิลักษณ์เข้ามาเกี่ยวข้องกับการจัดซื้อตั้งแต่ต้นและในทุกขั้นตอนของการดำเนินโครงการ จำเลยที่ ๒ เข้าประชุมเพียงครั้งเดียวเมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดยหนังสือเชิญประชุมในวาระเรื่องเพื่อทราบเกี่ยวกับมติคณะรัฐมนตรี โดยไม่ได้ระบุว่าจะมีการประชุมเพื่อพิจารณาร่าง A.O.U. และไม่ได้ส่งร่าง A.O.U. ให้พิจารณาก่อนการประชุม พลดำรวจตริอธิลักษณ์ต้องการให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ รับรองร่าง A.O.U. คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ อภิปรายในที่ประชุมว่าไม่สามารถตรวจดูร่าง A.O.U. ได้ทันเนื่องจากมีรายละเอียดและความซับซ้อนยุ่งยากอยู่มาก ประกอบกับมีข้อทักท้วงจากกรรมการแต่ละคน จึงมีมติให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยใน

ฐานะผู้ใช้ตรวจสอบรายละเอียด A.O.U. ว่ามีความถูกต้องหรือมีสิ่งใดท้วงติงหรือไม่ และให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบข้อกฎหมายก่อนที่จะนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม หลังจากการประชุมไม่มีการทำรายงานการประชุม และไม่มีการเรียกประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ อีก เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและเอกอัครราชทูตออสเตรเลียลงนามใน A.O.U. จำเลยที่ ๒ เข้าใจว่าได้ดำเนินการตามมติและข้อทักท้วงของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ แล้ว จึงเชื่อโดยสุจริตว่า A.O.U. ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐชอบด้วยกฎหมายมีผลผูกพันกรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาและจำนวนตามที่กำหนดไว้ใน A.O.U. เมื่อจำเลยที่ ๒ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุครั้งที่ ๔/๒๕๕๗ วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๗ ก็ไม่ปรากฏว่ากรรมการคนใดทักท้วงว่า A.O.U. ไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ และเห็นพ้องกันว่าเมื่อ A.O.U. กำหนดผู้ขาย รายละเอียดสิ่งของ เงื่อนไขการชำระเงิน และจำนวนเงินที่ต้องชำระเอาไว้แล้ว คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุจึงมีมติให้จัดซื้อโดยวิธีพิเศษและยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ - ๕ จำเลย ที่ ๒ จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามเหตุผลความจำเป็นในการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการพัสดุ และเสนอซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U. เมื่อ A.O.U. กำหนดซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้ขายไว้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องเชิญผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นมาเสนอราคาอีก รวมทั้งเมื่อมีการกำหนดราคาตายตัวไว้แล้ว ก็ไม่ต้องสืบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันอีก เพราะจะเป็นการขัดต่อ A.O.U. คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษได้พยายามเจรจาต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งบริษัทสไตเออร์ฯ ยืนยันราคาเดิม แต่ยอมมอบอุปกรณ์ อะไหล่ ตลอดจน

เครื่องมือที่จำเป็นเพิ่มเติมโดยไม่คิดมูลค่าเป็นเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเพิ่มการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ การใช้ระยะเวลาในการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ๕ วัน จึงเป็นเวลาที่เหมาะสม โจทก์ไม่อาจนำราคาส่งของที่ซื้อจากแหล่งอื่นมาเปรียบเทียบกับสิ่งของที่จัดซื้อจากโครงการนี้ได้ เนื่องจากปัจจัยในการซื้อที่แตกต่างกันในเรื่องของช่วงเวลา คุณลักษณะเฉพาะของสิ่งของ ค่าดำเนินการ ซึ่งย่อมส่งผลให้ราคาแตกต่างกัน จำเลยที่ ๒ ไม่เคยรู้จักกับผู้แทนของบริษัทสไตเออร์ฯ และไม่มีมูลเหตุหรือแรงจูงใจใดที่จะดำเนินการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทสไตเออร์ฯ รวมทั้งไม่เคยได้รับประโยชน์ใดจากบริษัทสไตเออร์ฯ

จำเลยที่ ๓ ให้การและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๓ มีตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๓ ไม่ได้เข้าร่วมในการประชุมของคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ไม่เคยมีส่วนในการทำบันทึกเสนอโครงการจัดซื้อรถเรียดับเพลิง ไม่มีส่วนกำหนดรายละเอียด A.O.U. หลังการประชุมก็ไม่เคยได้รับรายงานการประชุม เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและเอกอัครราชทูตออสเตรเลียลงนามใน A.O.U. จำเลยที่ ๓ เข้าใจว่ามีการตรวจสอบความถูกต้องในด้านข้อกำหนดแล้วก่อนนำเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม จำเลยที่ ๓ จึงเชื่อโดยสุจริตว่า A.O.U. ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างรัฐต่อรัฐชอบด้วยกฎหมายมีผลผูกพันกรุงเทพมหานคร ต้องจัดซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในราคาและจำนวนตามที่กำหนดไว้ใน A.O.U. ในการประชุมของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุไม่มีกรรมการคนใดทักท้วงว่า A.O.U. ไม่ชอบด้วยข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ และยังเห็นพ้องกันว่า เมื่อ A.O.U. กำหนดผู้ขาย รายละเอียดสิ่งของ เงื่อนไขการชำระเงิน และจำนวนเงินที่ต้องชำระเอาไว้แล้ว คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุจึงมีมติให้จัดซื้อโดยวิธีพิเศษและ

ยกเว้นการปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ - ๕ จำเลยที่ ๓ จึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามเหตุผลความจำเป็นในการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษตามมติของคณะกรรมการพัสดุ และเสนอซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U. เมื่อ A.O.U. กำหนดซื้อบริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้ขายไว้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเชิญผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายรายอื่นมาเสนอราคาอีก รวมทั้งเมื่อมีการกำหนดราคาตายตัวไว้แล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องสืบราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าประเภทเดียวกันอีกเพราะจะเป็นการขัดต่อ A.O.U. คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเจรจาต่อรองราคากับบริษัทสไตเออร์ฯ บริษัทสไตเออร์ฯ ยังคงยืนยันราคาเดิม แต่ยอมมอบอุปกรณ์ อะไหล่ ตลอดจนเครื่องมือที่จำเป็นเพิ่มเติมโดยไม่คิดมูลค่าเป็นเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร และเพิ่มการฝึกอบรมทั้งในและต่างประเทศ การใช้ระยะเวลาในการดำเนินการของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ๕ วัน จึงเป็นเวลาที่เหมาะสม โจทก์ไม่อาจนำราคาส่งของที่ซื้อจากแหล่งอื่นมาเปรียบเทียบกับสิ่งของที่จัดซื้อจากโครงการนี้ได้ เนื่องจากปัจจัยในการซื้อที่แตกต่างกันในเรื่องของช่วงเวลา คุณลักษณะเฉพาะของสิ่งของ ค่าดำเนินการ ซึ่งย่อมส่งผลให้ราคาแตกต่างกัน จำเลยที่ ๓ ไม่เคยรู้จักกับผู้แทนของบริษัทสไตเออร์ฯ และไม่มีมูลเหตุหรือแรงจูงใจใดที่จะดำเนินการเพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทสไตเออร์ฯ รวมทั้งไม่เคยได้รับประโยชน์ใดจากบริษัทสไตเออร์ฯ

จำเลยที่ ๔ ให้การและแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การว่า จำเลยที่ ๔ เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานสารบรรณและธุรการทั่วไป ไม่ได้เป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดซื้อครุภัณฑ์ เข้าใจว่าคำสั่งที่ให้จำเลย ที่ ๔ อยู่ร่วมในคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ และคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษก็เพื่อให้จัดทำเอกสารในการยื่นหรือติดต่อกับ

หน่วยงานราชการ จัดทำรายงานเสนอให้ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่พัสดุพิจารณาสั่งซื้อเท่านั้น คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษไม่มีอำนาจคัดค้านหรือโต้แย้งความเห็นของผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปลัดกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด จำเลยที่ ๔ ไม่อาจล่วงรู้หรือทราบได้ว่า พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ และนายสมัควางแผนให้มีการลงนามในสัญญาก่อนครบวาระวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่า A.O.U. ไม่ได้จัดทำขึ้นโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย ตำแหน่งของจำเลยที่ ๔ มีหน้าที่ด้านธุรการจัดทำเอกสาร ไม่มีหน้าที่ตรวจสอบว่า A.O.U. ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ไม่ปรากฏว่ามีบุคคลใดหรือหน่วยงานใดแจ้งหรือตั้งข้อสังเกตว่า A.O.U. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จำเลยที่ ๔ เข้าใจว่าปลัดกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และหน่วยงานของผู้บังคับบัญชาได้ตรวจสอบถูกต้องแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยจึงลงนามใน A.O.U. และคณะรัฐมนตรีได้รับทราบการลงนามใน A.O.U. และเสนอซื้อบริษัทสไตเออร์ต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อให้มีการจัดซื้อตาม A.O.U. จำเลยที่ ๔ ในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษจึงต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับ A.O.U. พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เป็นประธานคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ และเป็นประธานคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีความพยายามให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ รับรองร่างข้อตกลง A.O.U. แต่คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ เพียงแต่มีมติรับทราบเท่านั้น หลังจากนั้นพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ไม่ได้มีการเรียกประชุมอีกแต่อย่างใด จำเลยที่ ๔ กระทำการตามคำสั่งพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชา โดยเข้าใจว่าไม่สามารถซื้อครุภัณฑ์จากบริษัทอื่น ต้องซื้อครุภัณฑ์ตามข้อตกลง A.O.U. ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนามไว้ซึ่ง A.O.U. ได้กำหนดผู้ซื้อและราคาไว้แล้ว ทั้งราคาไม่เกินกว่าที่คณะรัฐมนตรีมีมติ จำเลยที่ ๔ หาได้

มีพฤติกรรมใดที่ส่อไปในทางช่วยเหลือ สนับสนุน อันเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อบริษัทสไตเออร์ฯ และ คดีนี้ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง ขอให้ส่งเรื่องให้ ประธานศาลอุทธรณ์วินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๑๑

พิเคราะห์คำฟ้อง คำให้การ รายงานการไต่สวนข้อเท็จจริง ตลอดจนพยานหลักฐาน แล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า ขณะเกิดเหตุจำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบบริหารงานในฐานะ หัวหน้าหน่วยงานระดับกอง รับผิดชอบงานกฎหมาย หรือปฏิบัติงานกฎหมายในลักษณะผู้เชี่ยวชาญ จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ รับผิดชอบการบริหารงานของกองวิเคราะห์งบประมาณ จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ประสานงาน เร่งรัด ติดตาม ประเมินผล สั่งราชการและปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงาน เลขาธิการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบให้ ปฏิบัติหน้าที่ด้านธุรการและสารบรรณทั่วไป จำเลยทั้งสี่เป็นข้าราชการกรุงเทพมหานครและ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๔ และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๒๘ มาตรา ๙๑ เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๖

คณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติถ่ายโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยให้อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพมหานคร ดร.เฮอเบิร์ต ทริกเซล ฯพณฯ เอกอัครราชทูตออสเตรียประจำประเทศไทย ยื่นเสนอโครงการขายรถและเรือดับเพลิง รวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันบรรเทาสาธารณภัยพร้อมทั้งใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ สำหรับรถและเรือดับเพลิง ๑๘ รายการ เป็นเงิน ๑๕๖,๙๕๓,๒๐๓ ยูโร ต่อนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยเสนอให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรีย ให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้ โดยยอมรับพันธะการค้ำต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครขออนุมัติโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร และเสนอให้ทำความตกลงในรายละเอียดกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรียต่อไป ต่อมาวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมัคร พิจารณานุมัติโครงการดังกล่าว และนำโครงการดังกล่าวพร้อมใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการดังกล่าว โดยมีหลักการสำคัญว่า วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และยานพาหนะต่าง ๆ ให้นำเข้าเฉพาะส่วนที่จำเป็น และที่ไม่มีหรือที่ไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศเท่านั้น และให้กระทรวงพาณิชย์ดำเนินการเกี่ยวกับการค้ำต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ นายสมัครมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ต้นชูเกียรติ ผู้อำนวยการสำนักป้องกันป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นประธานกรรมการ โดยมี จำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ เป็นกรรมการ จำเลยที่ ๓ เป็นกรรมการและเลขานุการ และจำเลยที่ ๔ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ให้มีอำนาจหน้าที่บริหารโครงการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี

และดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และให้มีหน้าที่เป็น คณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อมาวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการบริหารโครงการฯ ได้ประชุมพิจารณาร่าง A.O.U. ที่ได้รับจาก ทูตพาณิชย์สาธารณรัฐออสเตรเลีย และในวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอความเห็นของที่ ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ไปยังนายสมัครว่า ที่ประชุมให้สำนักป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยตรวจสอบรายละเอียดข้อตกลงดังกล่าวในฐานะผู้ใช่ว่ามีสิ่งใดจะท้วงติงหรือไม่ โดยสำนัก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พิจารณาแล้วเห็นว่า เอกสารข้อตกลงดังกล่าว มีความชัดเจนแล้วไม่มี สิ่งใดขัดข้อง และที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการฯ มีความเห็นรับทราบข้อตกลงดังกล่าว ส่วนของความถูกต้องด้านกฎหมายเห็นควรให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำ เรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ใน A.O.U. ต่อมาวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ได้มี การร่วมกันลงนามใน A.O.U. ระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ ออสเตรเลีย ซึ่งในข้อ ๑ ของ A.O.U. กำหนดให้รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ ออสเตรเลีย จัดทำบันทึกการซื้อขาย และการขายรถดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการ ต่าง ๆ จากสาธารณรัฐออสเตรเลีย โดยเงื่อนไขการซื้อขาย การขาย และการเงินเป็นความเห็นชอบของรัฐบาล ไทย และให้ดำเนินการโดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย กับบริษัทสไตเออร์ฯ ซึ่งการจัดหา รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย และคุณลักษณะเฉพาะ ได้กำหนดไว้ในผนวก ๑ และตาม ข้อ ๑ ของ A.O.U. ดังกล่าวยังได้กำหนดให้รัฐบาลไทยเปิด Letter of Credit (L/C) ชนิด เพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จากนั้นพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติ

กรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานคร พิจารณาและมีมติให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยดังกล่าวโดยวิธีพิเศษ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๒๐ (๓) โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ - ๕ ตามเอกสารหมาย จ. ๑๘ ต่อมาวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เสนอบันทึกข้อความไปยังผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อขอความเห็นชอบให้ดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ๑๕ รายการ ภายในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ และขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษดังกล่าวเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการบริหารโครงการฯ ประกอบด้วย พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ เป็นประธานกรรมการ และจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ เป็นกรรมการ มีหน้าที่รายงานผลให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ และวันเดียวกันพลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือถึงเอกอัครราชทูตออสเตรเลียประจำประเทศไทยขอให้แจ้งไปยังบริษัทสไตเออร์ฯ ให้ยื่นเสนอราคา พร้อมทั้งรายละเอียดต่าง ๆ ให้แก่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ต่อมาวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ มีหนังสือเสนอราคาขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งบริการต่าง ๆ ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร และวันรุ่งขึ้นพลตำรวจตรีอธิลักษณ์มีหนังสือไปยังกรรมการบริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งว่าคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษมีความเห็นว่า ราคาที่บริษัทสไตเออร์ฯ เสนอมานั้น ยังเป็นราคาที่ค่อนข้างสูง จึงขอให้บริษัทสไตเออร์ฯ พิจารณาลดราคา วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯ แจ้งยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่ และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่คิด

มูลค่าจำนวนเงิน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอรายการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ และในวันเดียวกันคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อรายงานผลการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ โดยเสนอข้อพิจารณาและข้อเสนอว่า “คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อเสนอของกรรมการผู้จัดการบริษัทฯ แล้ว เห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงินงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงินทั้งสิ้น ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยน ๕๐ บาท ต่อ ๑ ยูโร โดยประมาณ) จากบริษัท Steyr - Daimler – PuchSpezialfahrzeug AG & Co KG, ออสเตรีย เพื่อใช้ไว้ในราชการต่อไป” ตามเอกสารหมายเลข จ.๒๓ และในวันเดียวกันนายสมัครมีหนังสือถึงนายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะนั้น รายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ โดยขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิงและครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย ๑๕ รายการ ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร เป็นเงินไทยประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท จากบริษัท สไตเออร์ฯ ต่อมานายณรงค์ พลละเอียด ผู้อำนวยการกองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย มีหนังสือรายงานให้นายโกคินพิจารณาอนุมัติ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินพิจารณาอนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอ และในวันเดียวกันนายสมคิดลงนามในข้อตกลงซื้อขายในฐานะผู้ซื้อ และนายมาริโอ มินาร์ ผู้แทนจากบริษัทสไตเออร์ฯ ลงนามในฐานะผู้ขาย และกรุงเทพมหานครได้ซื้อรถดับเพลิงและอุปกรณ์จากบริษัทสไตเออร์ฯ ตาม A.O.U. ดังกล่าว ต่อมา มีการกล่าวหาต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่า นายโกคิน พลกุล อดีตรัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงมหาดไทย และนายอภิรักษ์ โกษะโยธิน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กับพวกปฏิบัติหน้าที่ โดยมีขอบเกี่ยวกับการจัดซื้อรถดับเพลิง และเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของ กรุงเทพมหานคร ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่า นาย ประชา มาลีนนท์ จำเลยที่ ๒ ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย มีความผิดตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อ หน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ประกอบมาตรา ๑๒ ให้ลงโทษจำคุกมีกำหนด ๑๒ ปี พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ จำเลยที่ ๔ ในฐานะประธานกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ มีความผิดตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ ให้ลงโทษจำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ตามคดีหมายเลขดำที่ อม. ๕/๒๕๕๔ คดีหมายเลขแดงที่ อม. ๗/๒๕๕๖ คดีถึงที่สุดแล้ว นอกจากนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มี มติเห็นชอบให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง เรื่องกล่าวหา บุคคล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิง พร้อมอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ของกรุงเทพมหานครดังกล่าว และแจ้งข้อกล่าวหาให้จำเลยทั้งสี่ จำเลยทั้งสี่ให้การปฏิเสธ และชี้แจง แก่ข้อกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ช.พิจารณาแล้วมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของจำเลยทั้งสี่มี มูลความผิดอาญาตามข้อกล่าวหา จึงส่งรายงานการไต่สวนข้อเท็จจริงพร้อมเอกสารให้อัยการสูงสุด ดำเนินคดีอาญาฟ้องจำเลยทั้งสี่ในฐานความผิดดังกล่าวต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่ง ทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสี่เป็นคดีนี้ ประเด็นเรื่องอำนาจฟ้อง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้

ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำวินิจฉัยแล้ว ตามรายงานกระบวนการพิจารณาฉบับลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๒

คงมีปัญหที่ต้องวินิจฉัยว่า การกระทำของจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ เป็นการร่วมกันปฏิบัติ หรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร หรือร่วมกันปฏิบัติหรือร่วมกันละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตจากโครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงในคดีนี้หรือไม่ ข้อเท็จจริงจากการไต่สวนได้ความว่า ที่มาของโครงการจัดซื้อรถและเรือดับเพลิงรวมทั้ง อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครในคดีนี้เริ่มจากข้อเสนอของ ดร.เฮอเบิร์ต ทริกเซล เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรเลียประจำประเทศไทย ฉบับลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ ที่มีถึง นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เสนอโครงการขายรถดับเพลิงและ อุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยให้ดำเนินการในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและ สาธารณรัฐออสเตรเลีย กับข้อเสนอให้ความช่วยเหลือจัดหาแหล่งเงินทุนให้ โดยยอมรับพันธะการค้า ต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ พร้อมใบเสนอราคาของบริษัทสไตเออร์ฯ โดยมีการดำเนินการ ต่อมาจนคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติ และมีการจัดทำ A.O.U. เอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ และ ข้อตกลงซื้อขาย จ.๒๖ ซึ่งเมื่อพิจารณา A.O.U. เอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ แล้ว ปรากฏว่าได้ กำหนดพันธกรณีที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีหน้าที่ที่ต้องผูกพันในการทำการซื้อขายต่อกัน โดย A.O.U. ได้มีการระบุตัวคู่สัญญาที่จะทำข้อตกลงซื้อขายกันไว้เป็นการล่วงหน้าแล้ว คือ รัฐบาลแห่ง ราชอาณาจักรไทย โดยกรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ที่ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลียกำหนด รวมถึงการกำหนดจำนวนเงินที่ต้องชำระในการซื้อขายตาม ข้อตกลงนั้น ที่โจทก์กล่าวอ้างว่า จำเลยทั้งสี่กับพวกเสนอความเห็นให้กรุงเทพมหานครจัดซื้อรถ เรือ

ดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัท สไตเออร์ฯ โดยไม่ดำเนินการสืบราคา และไม่ได้พิจารณารายละเอียดของราคารถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยมีเจตนาเอื้อประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ ได้เป็นคู่สัญญากับกรุงเทพมหานคร จนเป็นเหตุให้กรุงเทพมหานครต้องจัดซื้อรถ เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ในราคาสูงเกินสมควร เห็นว่า จำเลยที่ ๑ ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกอง กองกฎหมายและคดี สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ กรุงเทพมหานคร จำเลยที่ ๓ ดำรงตำแหน่งรองผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร และจำเลยที่ ๔ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป สำนักงานเลขานุการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร จากทางการไต่สวนได้ความว่า จำเลยทั้งสี่เริ่มเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการซื้อขายรถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย เมื่อวันที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๐ ในฐานะที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ โดยนายสมัครเป็นผู้มีคำสั่งแต่งตั้ง และมีพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ ซึ่งนายอธิลักษณ์ถูกศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่า กระทำความผิดฐานปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเกี่ยวกับการจัดซื้อรถดับเพลิง และเรือดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗, ๘๓ และพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๓ การจะพิจารณาว่า จำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมกระทำความผิดดังกล่าวกับนายอธิลักษณ์หรือไม่จำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงว่า จำเลยทั้งสี่มีพฤติการณ์ที่สื่อแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมกับนายอธิลักษณ์ในการจัดทำโครงการอย่างเร่งรีบรวบรัดในขั้นตอนต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงข้อบัญญัติ ระเบียบราชการ มติของคณะผู้บริหาร

กรุงเทพมหานคร รวมทั้งมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องด้วยหรือไม่ อย่างไร ข้อเท็จจริงได้ความว่า คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ เข้าประชุมในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ โดย พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ เสนอให้ที่ประชุม พิจารณาร่าง A.O.U. ที่ได้รับจากทูตพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย และไม่ปรากฏว่ามีการบันทึก รายงานการประชุมในวันดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งการประชุมในวันดังกล่าวที่ประชุมมีเพียง ความเห็นรับทราบข้อตกลงดังกล่าว และมีความเห็นว่าในส่วนของความถูกต้องด้านกฎหมายเห็นควร ให้กระทรวงมหาดไทยตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามใน A.O.U. โดยยังไม่ได้มีมติเห็นชอบหรือรับร่าง A.O.U. ดังกล่าวแต่อย่างใด จากนั้นไม่ปรากฏ ว่าจำเลยทั้งสี่ในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ได้ดำเนินการใดๆ หรือมีผู้ใดเสนอ เรื่องใดๆ ในโครงการดังกล่าว เพื่อให้คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ทำหน้าที่ใดๆ เกี่ยวกับการจัดการระดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครอีก หลังจากการ ประชุมในวันดังกล่าวมีเพียงการดำเนินการของพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในฐานะประธานคณะ กรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ และนายสมัครในเวลาต่อมาเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการที่ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เสนอความเห็นของที่ประชุมคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ไป ยังนายสมัคร ซึ่งภายหลังกรุงเทพมหานครมีบันทึกออกจากสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ พลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นผู้อำนวยการสำนัก เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในเวลา ดังกล่าวให้ลงนามทำข้อตกลงระหว่างประเทศ ระบุผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ โดยไม่ผ่านการ ตรวจสอบความถูกต้องด้านกฎหมายจากกระทรวงมหาดไทยและสำนักงานอัยการสูงสุดก่อนตามที่ คณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ ได้เคยให้ความเห็นไว้ นอกจากนี้ยังไม่มีภาระบุถึง

การค้าต่างตอบแทนที่เคยตกลงกันได้ รวมทั้งไม่ได้ขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี หรือไม่ได้รับมอบอำนาจเป็นหนังสือจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศก่อนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม การกระทำดังกล่าวไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีหน้าที่ เข้าไปมีส่วนร่วมรู้เห็น หรือสมคบในฐานะคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบฯ จนกระทั่งในเวลาต่อมาที่พลตำรวจตรีอิทธิพล เสนอขอความเห็นชอบจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ๑๕ รายการ วงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร โดยวิธีพิเศษ และเสนอขออนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อ โดยวิธีพิเศษ ประกอบด้วยพลตำรวจตรีอิทธิพลและจำเลยทั้งสี่คน จำเลยทั้งสี่คนจึงกลับเข้ามามีหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการนี้อีกในฐานะคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษ ซึ่งในวันที่จำเลยทั้งสี่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษนั้น ปรากฏว่า A.O.U. ได้รับการอนุมัติจากมติคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างใดดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว และเมื่อพิจารณาถึงข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครว่าด้วยเรื่องการค้า พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อที่ ๕๓ อันเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับในขณะเกิดเหตุ ซึ่งบัญญัติว่า "การซื้อโดยวิธีพิเศษ ให้ผู้สั่งซื้อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการดังต่อไปนี้... (๓) ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศโดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตหรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคา คุณภาพตลอดจนรายละเอียด ส่วนการซื้อโดยผ่านองค์การระหว่างประเทศให้ติดต่อกับสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ ที่มีอยู่ในประเทศโดยตรง เว้นแต่กรณีที่ไม่มีสำนักงานในประเทศ ให้ติดต่อกับสำนักงานในต่างประเทศได้" ซึ่งคณะกรรมการเจ้าหน้าที่พัสดุมีมติให้จัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในโครงการนี้โดยวิธีพิเศษและอนุมัติยกเว้นให้

ไม่ต้องปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุพ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ - ๕ ตามเอกสารหมายเลข ๑๘ ในส่วนนี้ไม่มีพยานโจทก์ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเบิกความยืนยันชัดเจนว่า กรณีการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในโครงการนี้ต้องสืบราคา ยิ่งไปกว่านั้น การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามข้อผูกพันตาม A.O.U. นั้น ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่หรือเจ้าหน้าที่อื่นคนใดของกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการนี้เคยดำเนินการมาก่อนแล้ว ทั้งขณะจำเลยทั้งสี่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีผู้ใดทักท้วงว่า A.O.U. ไม่มีผลผูกพันหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ข้อเท็จจริงยังปรากฏว่า จำเลยที่ ๑ เป็นผู้เสนอต่อปลัดกรุงเทพมหานครให้ส่งร่างข้อตกลงซื้อขายให้สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณา ตามเอกสารหมายเลข ๒๑ แต่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ในนามผู้อำนวยการสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขอถอนร่างคืนจากสำนักงานอัยการสูงสุด อ้างว่า กรุงเทพมหานครไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๑๓๒ วรรคสาม และร่างข้อตกลงดังกล่าวมีลักษณะและเงื่อนไขเป็นอย่างดีเดียวกันกับสำเนาข้อตกลงของกองอำนวยการกลางที่เคยทำไว้กับบริษัทสไตเออร์ฯ และผ่านการพิจารณาตรวจร่างจากสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว โดยไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสี่มีส่วนร่วมรับรู้กับการขอถอนคืนดังกล่าวด้วย กรณีจึงอาจเป็นไปได้ว่าจำเลยทั้งสี่ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการตามคำสั่งพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ไม่ทราบถึงการเร่งรีบรวบรัดในกระบวนการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่พลตำรวจตรีอธิลักษณ์ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไว้ ซึ่งจำเลยทั้งสี่เป็นเพียงคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษที่ถูกแต่งตั้งขึ้นเพียงเพื่อให้ครบองค์ประกอบการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษเท่านั้น จากพฤติการณ์ที่กล่าวมาจำเลยทั้งสี่จึงอาจมีความเชื่อโดยสุจริตว่า เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติโครงการนี้โดยมีหลักการสำคัญ

ว่า ให้กระทรวงพาณิชย์ไปดำเนินการเกี่ยวกับการค้าต่างตอบแทนกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรเลีย ซึ่งต่อมาข้อตกลงตาม A.O.U. ได้มีการลงนามผูกพันไปก่อนแล้ว และ A.O.U. ได้ระบุตัวผู้ขาย คือ บริษัทสไตเออร์ฯ และกำหนดให้รัฐบาลไทยเปิดเลตเตอร์ออฟเครดิตชนิดเพิกถอนไม่ได้ในนามผู้ขาย ไว้ และหลังจากนั้นคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุของกรุงเทพมหานครได้มีมติให้ดำเนินการจัดซื้อ รถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยโดยวิธีพิเศษ โดยยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะในกรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ - ๕ เนื่องจากเห็นว่า เป็นการซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ A.O.U. จึงมีผลผูกพันให้ต้องซื้อสินค้าจาก บริษัทสไตเออร์ฯ ตามราคาสินค้าที่กำหนดไว้แล้วในลักษณะของการค้าต่างตอบแทนระหว่างรัฐต่อรัฐ จำเลยทั้งสี่จึงไม่มีหน้าที่ต้องสืบราคาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) อีก มิฉะนั้นจะเป็นการขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดตาม A.O.U. เมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นใดมารับฟังประกอบให้เห็นถึงพฤติการณ์ของจำเลยทั้งสี่ว่า จำเลยทั้งสี่ได้รับผลประโยชน์จากการ จัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในครั้งนี้หรือไม่ อย่างไร พยานหลักฐานที่ได้ความจากการไต่สวนจึงรับฟังไม่ได้ว่า จำเลยทั้งสี่ร่วมกันปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือโดยทุจริตดังที่โจทก์ฟ้อง

วินิจฉัยให้ยกคำร้อง.

นายทวีศักดิ์ ทองภักดี

(อม.๒๘)

ความเห็นในการวินิจฉัยคดี

คดีหมายเลขดำที่ อม. ๑๙๑/ ๒๕๖๑

คดีหมายเลขแดงที่ อม. / ๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลฎีกา

วันที่ ๒๑ เดือน ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง	อัยการสูงสุด	โจทก์
	นายสุวิทย์ ศิลาทอง กับพวกรวม ๔ คน	จำเลย

เรื่อง ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการ
เสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ

ปัญหาต้องวินิจฉัยมีว่าจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้องหรือไม่ เห็นว่า
ที่มาของโครงการจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของ
กรุงเทพมหานคร เริ่มจากพลตำรวจตรีอิทธิพล ชื่นชูเกียรติ ขณะยังรับราชการที่กองบังคับการ
ตำรวจดับเพลิงและเข้าเกี่ยวข้องกับโครงการนี้ตั้งแต่มีข่าวการถ่ายโอนภารกิจดับเพลิงไปยัง
กรุงเทพมหานคร โดยเป็นผู้พาผู้แทนของ บริษัท Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG
& Co KG ออสเตรีย (บริษัทสไตเออร์ฯ) ไปพบนายประชา มาสินนธ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น เพื่อให้ช่วยผลักดันโครงการสินค้านี้รถดับเพลิงให้แก่กรุงเทพมหานคร
ที่จะรับโอนภารกิจการป้องกันและระงับอัคคีภัยจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติตามนโยบายของรัฐบาล
แต่ได้รับการคัดค้านจากที่ปรึกษาของนายประชาโดยขอให้รอการถ่ายโอนภารกิจให้เสร็จสิ้นก่อน
และให้กรุงเทพมหานครเป็นต้นเรื่องในการเสนอโครงการพร้อมทั้งเสนอแนะให้ใช้วิธีดำเนินการแบบ
รัฐต่อรัฐ จึงเกิดข้อเสนองจาก Dr. Herbert Traxl เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำ

ประเทศไทย ฉบับลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ ที่มีถึงนายวันมูหะมัดนอร์ มะทา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น เสนอโครงการขายรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยในลักษณะรัฐต่อรัฐ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐออสเตรีย โดยยอมรับพันธะต่างตอบแทนในสัดส่วนร้อยละ ๑๐๐ พร้อมใบเสนอราคา Offer No.870/04/03/58 ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๔๖ ของบริษัท Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG แห่งสาธารณรัฐออสเตรียตามใบเสนอราคา Offer No.870/04/03/58 เอกสารหมายเลข ๗ โดยกระบวนการตั้งแต่การยื่นข้อเสนอและเจรจาเป็นวิธีดำเนินการผ่านช่องทางทางการทูต ต่อมาภารกิจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยย้ายโอนไปยังกรุงเทพมหานคร พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์ ขอน้อยย้ายตามไปและดำรงตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร พลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เริ่มต้นกระบวนการจัดซื้อด้วยการเสนอโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อจัดซื้อครุภัณฑ์ที่จะใช้ในงานดับเพลิง โดยเร่งรีบดำเนินการเพื่อให้สามารถเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติได้ทันก่อนสิ้นปีงบประมาณและดำเนินการจัดซื้อได้ก่อนที่นายสมัครจะหมดวาระการดำรงตำแหน่ง คณะรัฐมนตรีอนุมัติในหลักการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครที่กระทรวงมหาดไทยเสนอตามหนังสือการขออนุมัติโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเอกสารหมายเลข ๗ นายสมัคร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร มีพลตำรวจตรีอิทธิลักษณ์เป็นประธานกรรมการ มีจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ เป็นกรรมการ และมีบุคคลอื่นเป็นกรรมการรวม ๑๑ คน ตามหนังสือแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานครเอกสารหมายเลข

จ.๑๔ มีการนัดคณะกรรมการโครงการพัฒนาระบบบริหารและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานประชุม เพื่อพิจารณาในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๗ แต่หัวข้อที่นำเข้าประชุมมิได้มีกำหนดเรื่องของ A.O.U. เอาไว้ พลตำรวจตรีอัครราชทูตต้องการให้ที่ประชุมรับรองร่าง A.O.U. แต่ที่ประชุมอภิปรายกันว่า ไม่สามารถตรวจดู A.O.U. ได้ทัน เนื่องจากมีรายละเอียดและความยุ่งยากซับซ้อน มีข้อทักท้วงเรื่อง การไม่ระบุการค้ำต่างตอบแทนไว้และเรื่องงบประมาณไม่ชัดเจน เห็นควรให้สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในฐานะผู้ใช้ตรวจสอบความถูกต้อง ส่วนความชอบด้านกฎหมายให้กระทรวงมหาดไทย พิจารณาก่อนเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ที่ประชุมจึงมีมติเพียงรับทราบร่าง A.O.U. เท่านั้น ที่ประชุมไม่ได้รับรองร่าง A.O.U. และไม่ได้มีการทำรายงานการประชุม อย่างไรก็ตาม วันรุ่งขึ้นมีการทำ Agreement of Understanding (A.O.U.) ซึ่งเป็นข้อตกลงของความเข้าใจ ระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย ในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร ตามข้อตกลงของความเข้าใจในเรื่องการจัดหารถดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย ระหว่าง รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย และ รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย เอกสารหมายเลข จ.๑๗ หรือ ล.๖๘ โดยใน A.O.U. ระบุเงื่อนไขของการซื้อ การขาย และการเงิน ดำเนินการโดย กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทย และบริษัท Steyr – Daimler – Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG แห่งสาธารณรัฐออสเตรีย (บริษัทสไตเออร์ฯ) พร้อมภาคผนวกที่แนบในเรื่องยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย การฝึกอบรม บริการหลังการขาย และรายละเอียดของการจัดหา โดยรัฐบาลไทยจะต้องเปิด Letter of Credit ชนิดเพิกถอน ไม่ได้ในนามผู้ขาย จำนวน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ภายใน ๓๐ วัน ลงนาม ณ วันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ผู้ลงนามได้แก่ นายโกคิน พลกุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และ Dr. Herbert Traxl เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐออสเตรียประจำประเทศไทย นายโกคิน พลกุล ลงนามโดยไม่ได้

ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการติดต่อทำความตกลงกับต่างประเทศ การทำสัญญาและสนธิสัญญาต่างๆที่กำหนดให้ผู้ลงนาม หากไม่ใช่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแล้ว จะต้องขออนุมัติตัวบุคคลที่จะลงนามหรือได้รับมอบอำนาจเต็ม (Full Powers) จากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศก่อน ปรากฏว่าโครงการนี้มีการเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและรับทราบถึง ๕ ครั้ง โดยไม่มีการท้วงติงใดๆจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือจากรัฐมนตรีที่ประชุมอยู่ด้วย ย่อมเป็นที่เข้าใจได้ว่าคณะรัฐมนตรีได้รับทราบและถือว่านายโกคิน พลกุล ได้ลงนามใน A.O.U. โดยคณะรัฐมนตรีให้สัตยาบันแก่การลงนามนั้นแล้ว A.O.U. ฉบับนี้จึงมีผลผูกพันโดยเป็นข้อตกลงระดับประเทศระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล ไม่สามารถยกเลิกหรือเพิกถอนได้ ทั้งผูกพันหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ใน A.O.U. โดยกำหนดให้ต้องซื้อสินค้าจากบริษัทสไตเออร์ฯ ในวงเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร หรือประมาณ ๖,๖๘๗,๔๘๙,๐๐๐ บาท แม้ขณะที่นายโกคินลงนามยังไม่มีเอกสารใบเสนอราคา Offer No. 870/04/03/58-1 ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ตามเอกสารหมาย จ.๘ ที่บริษัทสไตเออร์ฯ ระบุเสนอถึงนายโกคินก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาใบเสนอราคา Offer No. 870/04/03/58-1 พบว่า มีรายการที่จะทำการซื้อขาย ๑๕ รายการและระบุราคาแต่ละรายการ รวมเป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร มีรายละเอียดของเรื่องภาษี ระยะเวลาการส่งของ การจ่ายเงิน การรับประกันสินค้า การดำเนินการกรณีมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้น และการค้าต่างตอบแทน ซึ่งมีสาระสำคัญตรงกันกับที่ระบุไว้ใน A.O.U. จึงเห็นได้ชัดว่าใบเสนอราคานี้เป็นรายละเอียดของการซื้อขายที่มีการเจรจาไว้ตาม A.O.U. อย่างไรก็ตาม เนื่องจาก A.O.U. ไม่ได้กำหนดวิธีการจัดซื้อไว้ การจัดซื้อจึงต้องเป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ สำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจึงขอยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เพราะอาจทำให้ขัดกันกับ A.O.U. ได้ วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ในการประชุมของคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุจึงมีมติว่า สำนักป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัยสามารถดำเนินการจัดการดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยตามมติ คณะรัฐมนตรีได้โดยวิธีพิเศษตาม ข้อ ๒๐ (๓) แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ (คือการอนุมัติให้ซื้อโดยวิธีพิเศษกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ) และ อนุมัติยกเว้นการไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ เฉพาะใน กรณีที่ต้องดำเนินการตาม A.O.U. ข้อ ๑ ถึง ข้อ ๕ ตามรายงานการประชุมคณะกรรมการว่าด้วยการ พัสดุเอกสารหมายเลข จ.๑๘ วันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายสมัครแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธี พิเศษประกอบด้วยพลตำรวจตรีอธิลักษณ์เป็นประธาน มีจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๔ เป็นกรรมการ ตาม หนังสือขอรับความเห็นชอบดำเนินการจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะและบรรเทาสาธารณภัยโดยวิธี พิเศษเอกสารหมายเลข จ.๑๙ วันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯได้ยื่นใบเสนอราคา Offer No. 870/04/03/58-2 ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๗ ถึงพลตำรวจตรีอธิลักษณ์ ตามเอกสารหมายเลข จ.๙ โดยเนื้อหาของใบเสนอราคา Offer No. 870/04/03/58-2 มีเนื้อหาเช่นเดียวกันกับใบเสนอ ราคา Offer No. 870/04/03/58-1 ที่เคยยื่นต่อนายโกคิน วันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๗ พลตำรวจตรี อธิลักษณ์แจ้งบริษัทสไตเออร์ฯว่าราคาที่เสนอมานั้นสูง ขอลดราคาลงอีก วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๗ บริษัทสไตเออร์ฯยืนยันราคาเดิม แต่เสนอเพิ่มอุปกรณ์อะไหล่และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นโดยไม่ คิดมูลค่า ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งเสนอการฝึกอบรมทั้งในและนอกประเทศ คณะกรรมการจัดซื้อโดย วิธีพิเศษเสนอบันทึกข้อความไปยังปลัดกรุงเทพมหานครว่า คณะกรรมการได้พิจารณาข้อเสนอของ กรรมการผู้จัดการบริษัทสไตเออร์ฯแล้วเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ และราคาไม่เกินวงเงิน งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากทางราชการที่กำหนดไว้ในวงเงิน จึงเห็นควรจัดซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จากบริษัท สไตเออร์ฯ เพื่อไว้ในราชการ ตามรายงานผลการจัดซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยวิธีพิเศษเอกสารหมายเลข จ.

๒๓ จำเลยทั้งสี่ลงนามในเอกสารหมาย จ.๒๓ โดยไม่ได้มีความเห็นใดๆเพิ่มเติม นายสมักรมีหนังสือถึงนายโกคินขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ ยานพาหนะดับเพลิง และครุภัณฑ์บรรเทาสาธารณภัย จำนวน ๑๕ รายการ เป็นเงิน ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร จากบริษัท สไตเออร์ฯ ตามหนังสือขออนุมัติจัดซื้อครุภัณฑ์ยานพาหนะดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย โดยวิธีพิเศษเอกสารหมาย จ.๒๔ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ นายโกคินพิจารณาอนุมัติตามที่กรุงเทพมหานครเสนอตามหนังสืออนุมัติเอกสารหมาย จ.๒๕ หลังจากนั้น ได้มีการจัดทำข้อตกลงซื้อขายให้เป็นไปตาม A.O.U. ขึ้น ตามข้อตกลงซื้อขายประกอบบันทึกข้อตกลงของความเข้าใจเอกสารหมาย จ.๒๖ โดยระบุรายละเอียดสิ่งของที่ซื้อขาย ลักษณะเฉพาะของอุปกรณ์ การให้บริการหลังการขาย หลักสูตรการฝึกอบรม ราคาและการชำระเงิน และรายละเอียดอื่นๆ ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร ลงนาม ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๔๗ ผู้ลงนามได้แก่ นายสมักร สุนทรเวช ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และ ผู้แทนของบริษัทสไตเออร์ฯ ในส่วนของจำเลยทั้งสี่ที่เสนอให้ดำเนินการจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงรวมทั้งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยนั้น เมื่อพิจารณาข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๕๓ (๓) กำหนดไว้ว่า การซื้อโดยวิธีพิเศษ ให้ผู้สั่งซื้อแต่งตั้งคณะกรรมการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษขึ้นเพื่อดำเนินการ ในกรณีเป็นพัสดุที่จำเป็นต้องซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ ให้เสนอผู้สั่งซื้อเพื่อติดต่อสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ หรือสืบราคาจากต่างประเทศ โดยขอความร่วมมือให้สถานเอกอัครราชทูตไทยหรือส่วนราชการอื่นในต่างประเทศช่วยสืบราคาคุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด เห็นได้ว่าการจัดซื้อโดยวิธีพิเศษดังกล่าวข้างต้นมีอยู่ ๒ วิธี คือ การสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศ และการสืบราคาจากต่างประเทศ สำหรับการสืบราคาจากต่างประเทศนั้น ย่อมมุ่งหมายพิจารณาเพื่อเปรียบเทียบราคา คุณภาพ ตลอดจนรายละเอียด เพื่อนำมาเจรจาและเพื่อหาความเหมาะสมของการจัดซื้อ ทั้งนี้เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์แก่กรุงเทพมหานครให้มากที่สุด ทั้งเปิดโอกาสให้มีการเสนอราคา ให้มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม มี

ความโปร่งใส ไม่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่บริษัทใดบริษัทหนึ่งใดโดยเฉพาะ แต่เมื่อพิจารณา A.O.U. แล้ว เห็นได้ว่า A.O.U. เป็นข้อตกลงระดับประเทศระหว่างรัฐบาลกับรัฐบาล เมื่อกำหนด บริษัทที่จะต้องทำการซื้อไว้ชัดเจนว่าเป็นบริษัทสไตเออร์ฯ ย่อมไม่สามารถเปลี่ยนเป็นบริษัทอื่นได้ ส่วนประเภทของรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยทั้งปริมาณและคุณภาพที่จะจัดซื้อนั้น ก็ถูกระบุไว้ในตรงกันในเอกสารใบเสนอราคา Offer No. 870/04/03/58-1 ที่ยื่นต่อ นายโกคิน และใบเสนอราคา Offer No. 870/04/03/58-2 ที่ยื่นต่อกรุงเทพมหานคร ย่อมเป็นไปได้เช่นกันที่จำเลยทั้งสี่จะทำการสืบราคาหรือให้มีการเสนอราคา รวมทั้งพิจารณาคุณภาพสิ่งของว่ามีความเหมาะสมกับราคาหรือไม่ เพราะรายการสิ่งของที่จะซื้อได้ถูกกำหนดไว้แล้วเช่นกัน ส่วนการต่อรองราคานั้น เมื่อ A.O.U. ระบุจำนวนเงินไว้ชัดเจนและก็ได้มีการพยายามต่อรองราคาแล้วตามหนังสือขอต่อรองราคาเอกสารหมายเลข ๒๑ แต่บริษัทสไตเออร์ฯ ไม่ยินยอมลดราคา โดยบริษัทสไตเออร์ฯ เสนอเพิ่มอุปกรณ์ให้แทนแบบไม่คิดมูลค่าจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ยูโร รวมทั้งการฝึกอบรมในประเทศและในต่างประเทศ จำเลยทั้งสี่ย่อมไม่อาจบังคับให้บริษัทสไตเออร์ฯ ลดราคาลงได้ ดังนั้น การสั่งซื้อรถดับเพลิง เรือดับเพลิง และอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานครจึงต้องเป็นไปตาม A.O.U. โดยสั่งซื้อโดยตรงจากต่างประเทศคือ บริษัท Steyr – Daimler - Puch Spezialfahrzeug AG & Co KG ในราคา ๑๓๓,๗๔๙,๗๘๐ ยูโร และมีรายละเอียดของสิ่งของตามที่ปรากฏในใบเสนอราคาเท่านั้น การกระทำของจำเลยทั้งสี่จึงไม่ได้เป็นการมุ่งหมายมิให้มีการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์ให้บริษัทสไตเออร์ฯ เป็นผู้ที่มีสิทธิเข้าทำสัญญากับ กรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ กรุงเทพมหานคร และไม่ได้เป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่กรุงเทพมหานคร พยานหลักฐานของโจทก์ที่นำสืบมายังไม่พอพียงได้ว่าจำเลยทั้งสี่กระทำความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยพยานหลักฐานของจำเลยทั้งสี่

(อม.๔๒)

- ๘ -

จึงวินิจฉัยยกฟ้อง./

นายประสิทธิ์ เจริญถาวรโกคา